

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Först Samspråka Sen Samverka

Socionomprogrammet

C-uppsats

Författare: Jenny Ekeröth

Handledare: Pål Wiig

Abstract

Titel	Först Samspråka, Sen Samverka
Författare	Jenny Ekeröth
Handledare	Pål Wiig
Centrala begrepp	Samverkan, Återkoppling, Uppföljning, Nätverk och Kommunikation
Bakgrund	Samverkan sker i många olika former och inom många olika områden. I människohalterande yrkeskategorier så som skola och socialtjänst bedrivs samverkan ofta med målsättningen att tillsammans med andra parter hjälpa en individ som behöver någon form av insats från samhället. Men även om många vill samverka för att en gemensam insats är nödvändig så är långt ifrån alla positivt inställda till samverkan. Varför? Jo för att det många gånger inte fungerar på ett önskvärd sätt. Det kan finnas många hinder ivägen för en god samverkan. Därav fokuserar denna undersökning på att inom ramen för samverkan, studera olika parter uppfattning om begreppet. Samt att söka finna föreliggande hinder i relation till målsättningen med samverkan.
Huvudsyfte	Syftet med min C-uppsats är att närmre studera olika parter uppfattningar om samverkan som begrepp utifrån samverkan runt en specifik individ som är i behov av någon form av insats från skola och socialtjänst ev. i samarbete med ett samverkansorgan.
Bakomliggande syfte	Att försöka ta reda på vad det är som gör att samverkan ibland kan vara så svårt trots att man oftast har samma mål. Med andra ord att finna och benämna samarbetets hinder i relation till uttalade målsättningar.
Frågeställningar	Vad är samverkan? Vad betyder begreppet i teorin och i praktiken? Vad är svårigheterna med att samverka?
Metod	En kvalitativ undersökning med deskriptiv och explorativ ansats i form av intervjuer med öppna frågor som ger utrymme för diskussion vilka senare har analyserats efter utarbetade analytiska frågor. Analysen är utförd med kommunikationsteori som grund.
Resultat	Inställningen till samverkan är inte odelat positiv utan det finns många hinder i förhållande till målsättningen i form av att man ej har kommunicerat vilka förutsättningar, resurser och befogenheter de olika professionerna besitter innan man har börjat samverka. Viljan till en god samverkan finns men det förutsätter att man först diskuterar ovan nämnda områden och först när man kan kommunicera och verkligen förstå varandra, när man talar ”samma språk”, då kan man börja samverka. Därav titeln: Först Samspråka, Sen Samverka

Förord

Tack till;

Vill börja med att tacka mina informanter för att ni tog er tid och ställde upp på att bli intervjuade och visade intresse för mina frågor. Utan er hade min uppsats aldrig blivit av, TACK!

Stort tack till min handledare Pål Wiig som har kommit med många goda råd och tips och inte minst haft tålamod med mig under min process som varit minst sagt pressad.
TACK Pål!

TACK också till släkt och vänner som har intresserat sig och hejat på mig under vägen!
Och ett extra tack till mina föräldrar som i princip dagligen har funnits där och lyssnat och stöttat under med och motgång!

Sist men inte minst vill jag tacka min underbara familj, min make Johan och våra fantastiska barn Isac och Albin som har gett mig tid och utrymme, peppat och stöttat och därmed givit mig möjlighet att författa dessa sidor. Nu är det min tur att ge min tid till er...

TACK, ni är fantastiska

Arbetet med denna uppsats har varit roligt, intressant, stressat och även pressat av många olika anledningar, det har varit barnsjukdomar i omgångar som i princip halverade min tid och därmed sömnlösa nätter och trötta dagar. Men jag har ändå hela tiden haft en drivkraft att BLI KLAR, eftersom det hela tiden har varit ett intressant och spännande arbete som har gjort att jag vill slutföra uppdraget. Nu är det upp till andra att bedöma om uppdraget är utfört enligt konstens alla regler. Oavsett hur det går så har jag lärt mig väldigt mycket under resans gång, vilket jag är oerhört tacksam för.

På återseende
Jenny Ekeröth

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

KAP.	RUBRIK	SID.
1	Inledning	5
2	Syfte	6
2:1	Bakomliggande syfte	6
3	Frågeställningar	6
4	Avgränsningar	6
5	Bakgrund/Tillkomsthistoria	7
6	Teori	8
7	Centrala begrepp & Ordförklaringar	10
8	Tidigare forskning	11
9	Begränsningar	14
10	Metod och Material	15
10:1	Val av metod	15
10:2	Utförande/Urval	15
10:3	Bortfall	16
10:4	Validitet	16
10:5	Reliabilitet	16
10:6	Generaliserbarhet	16
10:7	Etiska dilemman	16
10:8	Förförståelse	17
10:9	Analytiska frågor	18
11	Analys	19
11:1	Målsättning/Verklighet	19
11:2	Vad är samverkan	22
11:3	Återkoppling/Uppföljning	24
11:4	Förväntningar/Önsknings	26
11:5	Förutsättningar	28
11:6	Kommunikation/Språk	30
12	Resultat	32
13	Avslutande diskussion	35
14	Referenser	37
15	Bilagor	38

1. Inledning

Samverkan enligt Berth Danermark är; ”*Medvetna målinriktade handlingar som utförs tillsammans med andra i en klart avgränsad grupp avseende ett definierat problem och syfte*”¹

- Den här eleven fungerar inte i skolan.
- Vad är problemet då?
- Tja, han kommer inte hit, klarar inte sina ämnen och verkar inte må bra.
- Mmmm, något måste ju göras, så kan vi inte ha det.
- Nej, men vad?
- Jag vet inte, ring socialtjänsten!
- Tror du det?
- Ja, eller BUP, dom måste ju kunna göra något!?
- Ja, men vi kanske skall kontakta föräldrarna, fast det verkar vara väldigt rörigt hemma...
- Ja men då är det ju socialtjänsten som måste göra något.
- Ja kanske det, fast där vet man ju aldrig vad som händer....

Så här kan det låta, så vad gör man, man måste vända sig till någon, man måste få hjälp av andra för att hjälpa individen, man måste **samverka...**

Samverka är ett ord, ett begrepp som förekommer ofta, framförallt inom människohanterande yrkeskategorier, så som t.ex. skola, socialtjänst. Olika professioner skall samlas kring ett specifikt problem, i många fall en individ som man bedömt behöver någon form av insats från samhället. Att samverka förutsätter att vissa faktorer definieras och diskuteras. *Kunskap och förklaringsmässiga faktorer* såsom vilken utbildning man har och sätt att förklara eller definiera t.ex. problem kan betyda att man har olika uppfattning om hur ett problem skall angripas. *Formella och informella regler* som lagstiftning, avtal och olika former av sekretess är faktorer som på olika sätt styr parternas arbetssätt och befogenheter, vilket ger parterna begränsningar som kan skilja sig åt på många sätt. *Organisatorisk struktur* har den betydelsen att olika positioner i en organisation kan ha olika sätt att angripa ett problem och detta kan skilja sig än mer mellan de organisationer som skall samverka. För en framgångsrik samverkan måste dessa faktorer *identifieras, lyftas fram och diskuteras*.² Ytterligare områden som bidrar till hur samverkan fungerar är bl.a. *ledningens ansvar*. Samverkan kräver en delaktig, tydlig och klar ledning som är beredda att ställa aktuella resurser till förfogande, så som tid och pengar.³ Sedan finns det en viktig faktor som inte är lika tydlig men ändå så viktig. *Språket*. Olika professioner eller yrkeskategorier har olika begreppsapparat. (se förklaring sid.10) En del begrepp behövs för att innebörden är svår och tidskrävande att förklara medan andra begrepp benämns som ”*en onödig språkjärgong*”⁴ och de blir bara förvirrande och svåra att förstå. Därav gäller det att undvika just *onödig språkjärgong* men att faktiskt lära sig förstå varandras nödvändiga begreppsapparat så att **språket** blir en möjlighet istället för ett hinder. Undersökningen fokuserar på att studera parternas uppfattning om begreppet samverkan samt att finna och benämna samarbetets hinder i relation till uttalade målsättningar för samverkan.

¹ Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. 5

² a.a. sid. 13

³ a.a. sid. 19

⁴ a.a. sid. 28

2. Syfte

Syftet med min C-uppsats är att närmre studera olika parter uppfattningar om samverkan som begrepp, utifrån samverkan runt en specifik individ som är i behov av någon form av insats från skola och socialtjänst ev. i samarbete med ett samverkansorgan.

2:1. Bakomliggande syfte

Bakomliggande syfte är att försöka ta reda på vad det är som gör att samverkan ibland kan vara så svårt trots att man oftast har samma mål. Med andra ord att finna och benämna samarbetets hinder i relation till uttalade målsättningar.

3. Frågeställningar

Vad är samverkan?

Vad innebär begreppet i teorin?

Vad innebär begreppet i praktiken?

Vad är svårigheterna med samverkan?

4. Avgränsningar

Undersökningen kommer att fokusera på begreppet samverkan och vad utvalda informanter har att säga om samverkan. I detta fall samverkan mellan skola och socialtjänst i förhållande till den samverkan som bedrivs. Undersökningen avser även i sitt bakomliggande syfte att försöka få fram vad som ligger bakom eventuella hinder för samverkan. Undersökningen är begränsad till en kommun i Sverige där jag valt ut *en skola* där samverkan med andra instanser är nödvändig men idag relativt knapphändig, *en del av socialtjänsten* som ofta är involverad i samverkan samt *ett (relativt nytt) samverkansorgan* som är aktiva i kommunen med att efter behov och förfrågningar, hålla i nätverksmöten runt barn och ungdomar .

5. Bakgrund/Tillkomsthistoria

Att skriva en C-uppsats är en lång och krävande process. Då gäller det att tro på sin idé och ha ett intresse för vad man skriver om. Nu var det så här att jag har haft två studieuppehåll p.g.a. två underbara barn som nu förgyller min tillvaro. När det så var dags för C-uppsats så fanns ingen av mina ”gamla” klasskamrater kvar. Och eftersom det blir ett nära samarbete som kräver mycket tålamod och samarbetsförmåga och att man känner varandra väl, tog jag beslutet att skriva själv. Men jag tog mina ”gamla” klasskamrater till hjälp att bolla idéer. Och det blev just en sån idé som ligger till grund för min C-uppsats. Det fick mig att tänka tillbaka på min praktik som var förlagd till en gymnasieskola där min handledare var kurator. Jag gjorde även en del studiebesök till socialtjänsten under praktiktiden. Jag förstod att samverkan kring ungdomarna var ett viktigt återkommande inslag, men jag förstod även att det ibland förelåg hinder för att kunna samverka så bra som möjligt. Detta ville jag nu studera lite mer ingående. Så när jag diskuterade det med min handledare så kom vi fram till att det skulle vara intressant att ta reda på vad olika parter inom ett samverkansprojekt eller parter som var föremål för samverkan hade för uppfattning om vad samverkan egentligen är och vad det innebär i praktiken. Samt om man utifrån de svaren skulle kunna se vad det om möjligt var som ibland gjorde att samverkan inte fungerade som önskat.

För mig känns förebyggande arbete gällande barn och ungdomar oerhört viktigt, men en hel del av dessa individer faller igenom och behöver så småningom stöd och insatser från olika delar av samhället. Därav blir samverkan kring barn och ungdomar som har behov av stöd i någon form ett oerhört viktigt inslag i socialt arbete. I denna samverkan är det, hur man än vrider och vänder på det, ”våra” barn och ungdomar, ”vår framtid” som kan bli än mer lidande om samarbetet parterna emellan inte sker som tänkt eller önskat. Jag tror att det finns en frustration över att man vill samverka men att man kanske inte riktigt förstår varandra på grund av att man har olika bakgrund, olika begreppsapparat, olika inställning.

Därav vill jag i denna undersökning studera olika parters uppfattning om begreppet samverkan och även söka finna samarbetes hinder i relation till målsättningen att samverka runt en individ i behov av insatser från olika parter.

6. Teori

Kommunikation – I min analys kommer jag att utgå från kommunikationsteori mot den bakgrund att när samverkan fungerar som bäst så har man oftast en god kommunikation parterna emellan. Då det däremot uppstår problem i samverkan visar tydliga tendenser att det har brustit i kommunikationen.

Kommunikation; ”överföring av information, idéer, synpunkter och känslor från en person eller grupp till en annan”⁵ Eller; ”Kommunikation är en process där personer eller grupper skickar meddelanden till varandra”. ”Innehållet i meddelandet kan vi med ett samlingsbegrepp kalla information, medan kommunikation är den process där informationen förmedlas”.⁶

Fig.1 illustrerar kommunikationsprocessen.⁷

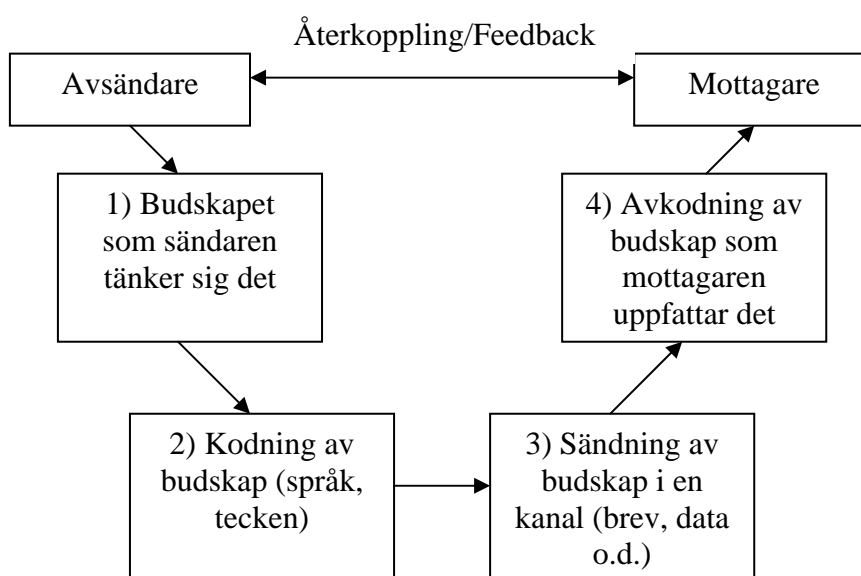

Fig.1. Kommunikationsprocessen

I Kommunikationsprocessen ser vi två aktörer, *sändare* och *mottagare*. Sändaren *kodar* sitt meddelande med hjälp av olika symboler som hjälper till att förmedla meddelandet så som sändaren har tänkt sig. Därefter väljer sändaren på vilket sätt som meddelandet skall förmedlas, genom vilken *kanal*. Det kan vara skriftligt via brev, e-post eller muntligt via telefon vilket innebär att man använder sig av enbart verbala symboler, eller via personligt möte där även icke verbala symboler in i kommunikationen, som kroppsspråk, ögonkontakt, klädval m.m. När så mottagaren nås av meddelandet så måste det *avkodas*, med andra ord mottagaren måste försöka tolka meddelandet och på så sätt försöka få en bild av vad sändaren vill förmedla. ”Effektiv kommunikation brukar definieras som att mottagaren tolkar meddelandets innebörd på ett sätt som stämmer väl med sändarens intentioner”.⁸

⁵ Hur moderna organisationer fungerar, Dag Ingvar Jacobsen, Jan Thorsvik, sid. 335

⁶ a.a. sid. 335

⁷ a.a. sid. 335

⁸ a.a. sid. 336

Återkoppling eller feedback är så det sista ledet i kommunikationsprocessen, där mottagaren då återkopplar, eller svarar sändaren på det aktuella meddelandet. Det kan lätt betraktas som en mekanisk process men ”kommunikation är en dynamisk process som utvecklas med tiden”.⁹

Det är inte ovanligt att aktörerna lägger in tolkningar som antingen inte förmedlas som tänkt eller så uppfattas de på ett annat sätt pga. av olika tolkningar. På så sätt kan kommunikation i många fall ställa till problem. Detta betyder att det ligger ett ansvar hos både sändare och mottagare att försäkra sig om att informationen har uppfattats rätt.

”Utan kommunikation kan en organisation inte existera”.¹⁰ Utan kommunikation kan man inte nå fram till en mottagare, man kan inte påverka någon annans beteende, man kan inte samarbeta, man kan inte koordinera, listan kan göras lång men i slutändan kan en organisation eller grupp inte existera utan att kommunicera. Kommunikationen är även avgörande för hur organisationen eller gruppen fungerar. För att exempelvis kunna ta beslut i en fråga krävs att man har tillräcklig och rätt information. ”Precis som det är lätt att se behovet av information, är det också lätt att se behovet av att strukturera informationskanalerna”.¹¹ Därav är det ytterst viktigt att diskutera hur informationskanalerna skall gå, vem som skall kopplas till vem, vem som skall få information och på vilket sätt för att organisationen skall fungera på bästa sätt.

Här följer exempel på olika typer av kommunikation inom en organisation. Jag tänker att det även är applicerbart på en samverkansorganisation med dess involverade parter. **Vertikal kommunikation** är den kommunikation som anses som viktigast i hierarkiskt ordnade system. Nedåtgående information kan bl.a. vara instruktioner, riktlinjer och order medan uppåtgående information snarare handlar om synpunkter, rapporter och kritik.¹² ”**Uppgiftsorienterad information** – omfattar de upplysningar som de anställda har behov av för att kunna utföra sina konkreta arbetsuppgifter”.¹³ ”**Organisationsorienterad information** – handlar om informationer som inte bara har relevans för utförandet av arbetet, utan som också gäller mer generella frågor. Det kan t.ex. gälla upplysningar om organisationens målsättningar, resurser, problem och framtida utveckling”.¹⁴ **Horisontell kommunikation** – den vanligaste formen av horisontell kommunikation förs oftast inom en arbetsgrupp eller på en avdelning, men det kan även föras mellan olika avdelningar i en organisation. Graden av horisontell kommunikation beror på organisationsstrukturen. En del organisationer bygger på att man kommunicerar via ett överordnat led medan andra organisationer, i huvudsak byråkratiska, inte skulle fungera utan horisontell kommunikation.¹⁵ **Informell kommunikation** – vid denna typ av kommunikation ”kommunicerar aktörerna direkt och utanför det formella organisationsmönstret och de reglerade kanalerna”. Den informella kommunikationen kan ske både vertikalt, diagonalt och horisontellt.¹⁶

Återigen - ”Utan kommunikation kan en organisation inte existera”.¹⁷ Jag är övertygad om att det är av största vikt att se över kommunikationen oavsett var man jobbar, men än mer

⁹ Hur moderna organisationer fungerar, Dag Ingvar Jacobsen, Jan Thorsvik sid. 336

¹⁰ Introduktion till organisationsteori, Flaa, Hofoss, Holmen-Hoven, Medhus, Rønning, Sid. 132

¹¹ a.a. Sid. 132

¹² a.a. Sid. 135

¹³ a.a. Sid. 135

¹⁴ a.a. Sid. 135

¹⁵ a.a. Sid. 136

¹⁶ a.a. Sid. 136

¹⁷ a.a. Sid. 132

viktigt i människohalterande organisationer där redan utsatta individer blir lidande om kommunikationen inte fungerar.

7. Centrala begrepp och ordförklaringar

- **Samverkan** – Samverkan är mitt huvudbegrepp genom hela arbetet. Samverkan enligt Danermark är; ”*medvetna målinriktade handlingar som utförs tillsammans med andra i en klart avgränsad grupp avseende ett definierat problem och syfte*”¹⁸
- **Kommunikation** - ”*överföring av information, idéer, synpunkter och känslor från en person eller grupp till en annan*”¹⁹ Eller; ”*Kommunikation är en process där personer eller grupper skickar meddelanden till varandra*”. ”*Innehållet i meddelandet kan vi med ett samlingsbegrepp kalla information, medan kommunikation är den process där informationen förmedlas*”.²⁰ I samverkan är en god och ömsesidig kommunikation parterna emellan helt nödvändig för ett fruktbart resultat av samarbetet.
- **Återkoppling** – (eng. Feedback) ”*term som innebär att verkan av en process reglerar den fortsatta aktiviteten*”²¹ Återkoppling var ett begrepp som återkom under mina intervjuer som en oerhört viktig länk i samverkanskedjan. Utan återkoppling, ingen samverkan i princip.
- **Uppföljning** – I en samverkansprocess ansåg informanterna även att uppföljning var en självklar faktor. Utkomsten, av t.ex. ett nätverksmöte måste följas upp så att det man bestämt verkligen sker och/eller åtgärdas.
- **Nätverk** – ”*inom antropologi och psykologi en viss individs kontaktmönster, dvs. direkta och indirekta kontakter med andra människor och institutioner*”.²² Samverkansorganet i min undersökning organiserar nätverksmöten utifrån det aktuella problemet och den aktuella individen.
- **Sekretess** – ”*hemlighetsfullhet, hemlighållande; tystnadsplikt*”.²³ Ett återkommande problem gällande samverkan mellan skola och socialtjänst är den sekretess de båda instanserna har gentemot sina elever/klienter. Denna sekretess hindrar just den återkoppling som anses som en springande punkt i samverkan enligt informanterna.
- **Begreppsapparat** – *begrepp* - egenskap eller sammansättning av egenskaper som avgränsar en klass av föremål *eller företeelser*. Till ett begrepps innehåll hör alla de i begreppet ingående egenskaperna, till dess omfång hör alla föremål *och företeelser* som har dessa egenskaper.²⁴ *Apparat* kan vara ett arrangemang och man kan ha en uppsättning av flera samverkande apparater vilket kan bli till en begreppsapparat. I denna undersökning avser begreppet olika yrkeskategoriers samlade begrepp vilka kan beskrivas som *sammanfattande etiketter på komplicerade fenomen*.²⁵ Olika

¹⁸ Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. 5

¹⁹ Hur moderna organisationer fungerar, Dag Ingvar Jacobsen, Jan Thorsvik, sid. 335

²⁰ a.a. sid. 335

²¹ FOCUS 2000, Kunskapsförlaget P.A. Norstedts

²² a.a. sökning på nätverk

²³ a.a. sökning på sekretess

²⁴ a.a. sökning på begrepp

²⁵ Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. 30

yrkeskategorier har olika begreppsapparater som är relevanta för deras specifika område.

8. Tidigare forskning

Samverkan – himmel eller helvete, Berth Danermark

*”En bok om samverkan i människohanterande organisationer, som skola, hälso- och sjukvård, samt socialtjänst.”*²⁶

Berth Danermark har skrivit boken ”Samverkan – himmel eller helvete”. Boken kom till efter en studie av ett samverkansprojekt i Örebro kommun, som resulterade i en annan bok; ”Samverkan -välfärdsstatens nya arbetsform”. Utifrån den studien applicerade han sina nya kunskaper och erfarenheter i en bok kring samverkan inom människohanterande organisationer. Danermark menar att; ”samverkan i människohanterande organisationer, som skola, hälso- och sjukvård samt socialtjänst, kräver särskilda förberedelser för att lyckas.”²⁷

Myten om personkemi. ”Om bara personkemin fungerar så går det att samverka.” 85 % av tillfrågade kommunrepresentanter i samtliga kommuner i landet instämde. Danermark menar dock att med tanke på alla samverkansförsök som misslyckats så kan inte personkemi vara den avgörande faktorn utan däremot frånvaron av mer grundläggande förutsättningar. Enligt Danermark kan man inte skylla medarbetarna för att samverkan misslyckas på grund av att personkemin inte stämmer. Han menar att ledningen har en skyldighet att skapa förutsättningar för samverkan. ”Förutsättningar som är helt grundläggande för att samverkan skall bli fruktbar.”²⁸

Förutsättningarna. Danermark tar upp följande faktorer som påverkar och är avgörande inom samverkan. *Kunskaps- och förklaringsmässiga faktorer.* Om olika yrkeskategorier skall angripa ett problem tillsammans så har de olika sätt att se på problemet på grund av olika utbildning och olika sätt att förklara. Därmed har de olika uppfattning om hur problemet skall angripas. *Formella och informella regler.* Lagstiftning, avtal, sekretess är exempel på faktorer som styr arbetet men som kan se oerhört olika ut för inblandade parter. *Organisatorisk struktur.* Man kan arbeta i samma organisation men ändå möta ”problemet” från olika ”organisatoriska positioner” och kommer man dessutom från olika organisationer så kan problem lätt uppstå i en samverkanssituation. ”För att samverkan skall ha förutsättningar att bli framgångsrikt fordras att dessa tre typer av faktorer *identifieras, lyfts fram och diskuteras.*”²⁹ Samverkan enligt Danermark är; ”*medvetna målinriktade handlingar som utförs tillsammans med andra i en klart avgränsad grupp avseende ett definierat problem och syfte.*”³⁰

Ledningens ansvar. I samverkansprojekt som misslyckas menar Danermark att det ofta råder stora brister i ledningens ansvar. Ofta lägger ledningen ansvaret på utförarna med *kompetensargumentet*, med vilket Danermark menar att ledningen hänvisar till att utförarna är experterna, att kompetensen tillika ansvaret ligger hos dem. *Demokratiargumentet*, är ett annat där ledningen lägger ut ansvaret genom att säga; ”*Det ligger ett stort värde i att ni själva får lära er att lösa de problem som uppkommer. Vi måste ge er det förtroendet*”.³¹ Men i ett samverkansprojekt menar Danermark att en tydlig ledning är väldigt viktig. Ledningen

²⁶ Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. Baksidan.

²⁷ a.a. sid. Baksidan.

²⁸ a.a. sid. 12

²⁹ a.a. sid. 13

³⁰ a.a. sid. 15

³¹ a.a. sid. 19

måste vara delaktig genom hela projektet och det måste finnas klara mål för den aktuella samverkan. Ledningen måste även ställa aktuella resurser till förfogande så som tid, pengar och mandat att ta vissa beslut.

Makt. En annan faktor som kan leda till hinder i samverkan är enligt Danermark att en del yrkesgrupper anses ha större/mindre makt och prestige än andra vilket kan leda till en ojämn maktfördelning i en samverkansgrupp.

Synsätt. Detta att vi har olika positioner i organisationer och olika arbetssätt gör att vi har olika teoretiska utgångspunkter. Man tar ställning utifrån sin teoretiska bakgrund. Därmed kan det ibland bli svårt att förstå de andra aktörerna utan att sätta sig in i deras sätt att tänka och i deras arbetssätt. Danermark menar att Samverkan skulle tjäna på om vi klargjorde våra olika synsätt och därmed förstå varandra bättre. Därmed är det inte sagt att man skall enas om vilken teori som är rätt utan ”*lyckad samverkan handlar om att lära känna varandras synsätt och att kunna kommunicera kring dem*”.³²

Språk. Olika yrkeskategorier bär med sig olika begrepp som står för specifika fenomen inom sitt område. Man har som Danermark beskriver det en ”*språklig jargong*”³³ och samverkan innebär att människor med olika språk/jargong möts varför detta är ett återkommande problem i samverkanssituationer. Danermark anser därav att i samverkan med andra så är det viktigt att undvika onödig yrkesjargong. Dock finns det vissa begrepp som man ej kan lägga åt sidan eller översätta till vardagssvenska eftersom en del av innebörden i begreppen då skulle gå förlorade. Likaså blir det än mer invecklat och opraktiskt att använda långa beskrivningar av ett fenomen istället för ett begrepp som istället blir ”*sammanfattande etiketter på komplicerade fenomen*”.³⁴ Här kommer då vikten av att *lära av varandra* in. Om man lär sig en del av andra yrkeskategoriers begreppsapparat (se förklaring sid.10) så är det lättare att förstå andras perspektiv på det man ev. skall samverka kring. Man undviker onödiga missförstånd. Danermark tar även upp andra saker som vårt språk signalerar. Bl.a. hur insatt någon är i det man pratar om, eller vad en person tycker om det aktuella ämnet.

Språket kan även användas som *maktinstrument*.³⁵ En del människor utnyttjar språket för att utöva makt. T.ex. genom att man använder ett språk som de andra inte förstår pga. svåra begrepp eller liknande. Detta gör att man får övertaget och därigenom som Danermark säger; ”*utestänga, fördumma eller trycka ned andra*”.³⁶ För att undvika detta, gäller det som nämnts tidigare, att den som talar inte använder onödig språk/jargong men även att den som lyssnar ”*försöker tillägna sig andras språk*”³⁷.

³² Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. 28

³³ a.a. sid. 28

³⁴ a.a. sid. 30

³⁵ a.a. sid. 31

³⁶ a.a. sid. 31

³⁷ a.a. sid. 31

Slutligen vill jag nämna att Danermark ideligen återvänder till att vissa förutsättningar måste finnas och som avslutning citerar jag här de punkter han trycker på som viktiga för samverkan;

- Att samverkan har en tydlig och klar ledning.
- Att samverkan har ett klart uttalat mål.
- Att tillräckliga resurser ställs till förfogande.
- Att skillnaderna mellan de samverkande avseende synsätt, organisation och regelverk har identifierats.
- Att hindrande skillnader undanröjts eller om detta inte går, sätt att hantera dem utvecklats.³⁸

³⁸ Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. 47

9. Begränsningar

- Antalet parter som ingick i undersökningen. Det hade även varit intressant att få ta del av vilka uppfattningar som finns om samverkan hos, föräldrar, barn/ungdomar som är föremål för samverkan, BUP och Polis. Anledningen till att dessa inte ingick var att tiden var för knapp. Men eftersom skola, socialtjänst och samverkansorgan var mina huvudgrupper så prioriterade jag dem och jag har försökt att lägga mer kraft i att analysera deras svar mer ingående än vad som kanske varit möjligt med fler parter. Så jag vill trots allt säga att resultatet av undersökningen ändå gav viktiga och intressanta svar i form av vilka frågor som måste lyftas för att kunna få en fruktbar samverkan. Men detta resultat hade kunnat stå på ännu säkrare grund om antalet involverade parter hade varit fler.
- Tidigare forskning är en annan del som hade kunnat inbegripa fler studier, det är jag högst medveten om. Anledningen till att det i dagsläget bara är en, beror bl.a. på att just den studien tog upp de frågor som passade in direkt på min undersökning. Jag sökte och fann inte någon mer som var så direkt utformad som den jag funnit. Jag är säker på att det finns men tiden gav sina begränsningar. En intressant del hade varit att ta in studie/r om hur vi använder vårt språk eftersom jag utifrån resultatet i undersökningen tror att många hinder ligger just i hur vi pratar med varandra. Även här fick jag ta ett beslut och prioritera bort fortsatt sökande till förmån för själva undersökningen. Men jag är som sagt högst medveten om att det är en brist i undersökningen.
- Så här i efterhand kan jag se att mitt bakomliggande syfte kanske fått mer utrymme än mitt huvudsyfte. Detta kan bero på att i begynnelsen av min undersökning hade jag en tanke om att fokusera på just problemen med samverkan. Det kändes dock som en väldigt negativ ingång varför jag valde att istället ha samverkan som begrepp i fokus. När jag sen träffade informanterna insåg jag att de gärna tog upp just problemen med samverkan. De vill gärna få fram hur det faktiska samarbetet i samverkan såg ut. Analysen av intervjuerna har styrt resultatet i vilket hinder för samverkan krävde mer utrymme. Sådillvida kan det kanske uppfattas som att huvudsyftet inte fått mest uppmärksamhet, dock anser att jag har uppfyllt det som syftet avsåg även om det bakomliggande syftet fått något mer utrymme.
- Valet av teori hade med facit på hand blivit ett annat. Jag valde kommunikationsteori på den grunden att jag vill framhäva vikten av att kommunicera, att lyfta de frågor som finns beskrivna i analysen och resultatet. Eftersom ett samarbete tillika samverkan måste ha en ömsesidig god kommunikation för att bli fruktbar. Jag kan dock se att det valet av teori blev lite tunt. Kommunikationsteorin blev lite knapphändig, det var svårt att föra in den på ett snyggt sätt i analysen, det blev en hel del upprepning. Det hade varit bättre med en teori som inbegripit delar av grupppsykologi och hela vårt sätt att använda språket i ett större perspektiv än det nu valda.

10. Metod och Material

10:1. Val av metod

Jag har valt att göra en *kvalitativ* undersökning i form av öppna intervjuer (*med 10 relativt öppna frågor*)(Se bilaga 2) för att få alla parter perspektiv och uppfattningar om begreppet samverkan. ("En kvalitativ intervju är en metod för att utröna, upptäcka, förstå, lista ut en beskaffenhet eller egenskapen hos någonting").³⁹ Man skulle även kunna beskriva det som en kombination av *den informella konversationsintervjun* (öppen intervjustrategi som ger flexibilitet och tillåter spontana frågor och svar där samtalet ibland kan löpa fritt)⁴⁰ och *den allmänna intervjuguiden* ("Kan beskrivas som en slags checklista med samtalsämnen och frågor som gör att man täcker in relevanta områden kopplade till de forskningsfrågor man önska få svar på")⁴¹. Mina frågor gav utrymme för eftertanke och diskussion. Eftersom jag även har ett bakomliggande syfte så ansåg jag att man får fram mer om det vid en öppen intervju än om jag hade valt enkätfrågor. Som *ansats* har jag valt deskriptiv och explorativ. Deskriptiv för att jag vill försöka beskriva begreppet samverkan teoretiskt men även hur intervjuobjekten uppfattar begreppet. Explorativ för att jag utifrån mitt bakomliggande syfte vill se om jag via frågor och diskussioner kan få fram eventuella orsaker till att det ibland kan vara problematiskt att samverka.

10:2. Utförande/Urval

Jag har haft mina frågor som stöd men låtit diskussioner flyta på och försökt se till att jag fått svar på alla frågor även om de inte ställts ordagrant. Jag har valt att bända intervjuerna. Fördelar med att bända intervjuerna är att man får med alla svar ordagrant, man kan fokusera på intervjuobjektet i form av att skapa en god kontakt och visa intresse för dennes svar, man slipper anteckna och avbryta under intervjun. Nackdelar med att bända intervjuer är att det är tidskrävande att skriva ut dem. Intervjuobjektet kan känna sig obekvämt med faktum att allt spelas in vilket kan resultera i att denne kan uppleva att man måste överväga varje svar vilket kan bli hämmande. Detta kändes dock ej som ett problem under mina intervjuer. Alla intervjukandidater har fått ett brev (Se bilaga 1) med information om; intervjuens syfte, att intervjun spelas in, konfidentiell behandling av information av privat/personlig karaktär, frivilligt deltagande och om samtycke. Jag har även gjort en *dokumentanalys* ("Citat från olika typer av skrivna källor")⁴² av litteratur i ämnet som jag sökt via bibliotekets databaser och tidigare uppsatser i ämnet.

Jag har valt att intervjua tre olika parter som samverkar inom den utvalda kommunen. Vid första intervjun deltog två olika parter efter önskemål och intresse från parterna. Dels En kurator från skolan eftersom denne oftast är involverad i samverkan kring eleverna på skolan. Jag fick en rekommendation av en tidigare handledare att kontakta denna skola pga. att det skulle finnas någon form av samverkansprojekt i kommunen. Jag fann kontaktuppgifterna på skolans hemsida varefter jag "mailade", ringde och besökte kuratorn varefter vi bestämde tid för en intervju. Dels en person från ett samordnande organ gällande samverkan i kommunen. Detta organ samordnar och håller i nätverksmöten som följer en viss förutbestämd struktur

³⁹ Kvalitativa studier i teori och praktik, Per-Gunnar Svensson & Bengt Starrin, sid. 53

⁴⁰ Forskningsmetoder i socialt arbete, Sam Larsson, John Lilja, Katarina Mannheimer, sid. 104

⁴¹ a.a. sid. 104

⁴² a.a. sid. 91

varje gång. Jag fann verksamheten först via en f.d. klasskamrat som är verksam inom socialtjänsten i kommunen som gav mig kontaktuppgifter.

Den slutliga kontakten/intervjupersonen kontaktades via kuratorn på skolan som såg ett intresse i att diskutera frågorna tillsammans. Intervjun utfördes i samverkansorganets lokaler.

Slutligen intervjuade jag två socialsekreterare som ofta är en part i kommunens samverkan kring barn och ungdomar. Dessa två rekommenderades via samverkansorganet av vilka jag fick kontaktuppgifter. Jag ringde vid ett flertal tillfällen och slutligen fann vi ett bra tillfälle för intervju. Dessa två intervjuades tillsammans i socialtjänstens lokaler. Det hade varit intressant att även intervju polis, BUP, elever och föräldrar men på grund av tidsbrist fick jag begränsa antalet intervjuer. Dock tror jag jag ha fått ett relativt bra material som grund för syftet med undersökningen.

10:3. Bortfall

Alla som jag har tillfrågat har ställt upp på intervju. Dock hade det varit intressant som beskrivet ovan att intervju fler parter om jag inte hade haft en tidsbegränsning.

10:4. Validitet

Undersökningens *validitet* ("giltighet, ett mått på om en viss fråga mäter eller beskriver det man vill att den skall mäta eller beskriva")⁴³ är något begränsad eftersom den enbart sträcker sig till en kommun, en skola, en del av socialtjänsten och ett samverkansorgan och med dem ett fåtal intervjuer. Dock avser undersökningen enligt syftet att närmre studera olika parter uppfattningar om samverkan som begrepp utifrån samverkan runt en specifik individ som är i behov av någon form av insats från skola och socialtjänst ev. i samarbete med ett samverkansorgan. Ur den aspekten anser jag att det finns en relativt hög validitet även om det varit önskvärt att intervju fler parter.

10:5. Reliabilitet

Undersökningens *reliabilitet* ("Tillförlitlighet, ett mått på i vilken utsträckning ett instrument eller tillvägagångssätt ger samma resultat vid olika tillfällen under i övrigt lika omständigheter")⁴⁴ avser jag ej att diskutera eftersom detta är en kvalitativ undersökning med ett fåtal intervjusituationer som ej är statiska, med det menar jag att man inte med säkerhet kan säga att jag skulle få samma eller liknande svar vid upprepade intervjuer utan svaren i denna undersökning styrs förmodligen av hur samverkanssituationen ser ut i dagsläget.

10:6. Generaliserbarhet

Jag avser ej att *generalisera* ("ge allmän tillämpning åt")⁴⁵ med tanke på att undersökningen begränsar sig till en kommun. För att kunna generalisera anser jag att man bör undersöka avsevärt många fler både kommuner och parter. Dock är det så att min undersökning leder fram till frågor i vilka essensen är relevanta i många andra sammanhang. Det rör frågor kring bl.a. kunskaper, befogenheter, uppdrag och olikheter hos de olika parterna som i många fall när det gäller samverkan eller samarbete är frågor som måste lyftas. I diskussionen kring dessa frågor måste man i slutändan klargöra var man står i dessa frågor samt att man faktiskt menar samma sak, att man talar samma språk. Dessa frågor skulle man kunna beskriva som generaliserbara utifrån det faktum, att de ur mitt perspektiv, är frågor som bör ställas innan

⁴³ Introduktion till forskningsmetodik, sid. 90

⁴⁴ a.a. sid. 89

⁴⁵ Svenska Akademiens ordlista över svenska språket, sid. 264

varje form av samverkan eller samarbete mellan parter som har olikheter. Olikheter som måste klargöras, diskuteras och överbryggas om man vill ha en fruktbar samverkan.

10:7. Etiska dilemman och överväganden

Undersökningen i sig ser jag inte som något etiskt dilemma. Jag har valt frågor som ej bör vara känsliga. Om det ändå skulle vara något som kom upp under intervjun som kunde kännas känsligt så har jag informerat intervjuobjekten om hur deras identiteter och svar kommer att behandlas. Nämligen att varken namn eller ort kommer att tas upp i undersökningens slutliga utförande. Har även informerat om att intervjun spelas in på band men att detta band kommer att spelas över efter bearbetning. Detta gjordes via ett brev med information om ovanstående. Detta brev innehöll även begäran om samtycke. (Se bilaga 1) Det fanns en farhåga att ta upp känsliga frågor med informanterna men under intervjuerna blev det allt mer klart att de var måna om att den faktiska samverkanssituationen skulle framställas så som de upplevde den. Därav har det på intet vis känts som ett dilemma att framföra informanternas synpunkter och uppfattningar i frågor kring samverkan.

10:8. Förförståelse

Som jag skrev i avsnittet gällande bakgrund så upplevde jag under min praktiktid på en gymnasieskola att det ibland fanns vissa hinder för att samverkan kring eleverna. Inte för att parterna inte ville samverka utan för att det fanns praktiska hinder så som sekretess och tidsbrist samt ibland förutfattade meningar om varför samverkan inte fungerade som önskvärt. I dagsläget arbetar jag ej med samverkan varför jag ur den synpunkten inte har närhet till materialet. Den närhet jag har är kopplad till den erfarenhet jag fick under min praktik och jag vill på inget sätt klanka ner på den samverkan de hade eftersom de jobbade på att få till så bra samverkan som möjligt, men man kunde ana att det fanns en önskan om att det skulle kunna gå lite lättare. Om jag hade varit mer involverad i samverkan i dagsläget så kan jag tänka mig att det hade varit mycket mer känsligt men som det är nu är det enbart ett ämne som intresserar mig mycket.

10:9. Analytiska frågor

Mina analytiska frågor till empirin har varit;

- **Målsättning / Verklighet**
 - Vad är målsättningen med samverkan?
 - Hur ser det ut i verkligheten?
 - Jobbar man enligt målsättningarna eller är det annat som styr?
- **Vad är samverkan**
 - Vad menas med samverkan?
 - Hur samverkar du?
 - Hur samverkar andra?
 - Varför och för vem samverkar man?
- **Återkoppling / Uppföljning**
 - Varför är återkoppling/uppföljning viktigt
 - För vem är återkoppling/uppföljning viktigt
- **Förväntningar/Önskningar (förutfattade meningar...)**
 - Vad har man för förväntningar på de andra parterna i samverkan?
 - Positiva / Negativa Förväntningar.
- **Förutsättningar**
 - Vilka förutsättningar är önskvärda?
 - Finns dessa förutsättningar?
 - Vem ger Förutsättningarna?
- **Kommunikation/Språk – (kommunikationsteori...)**
 - Hur sker kommunikationen?
 - Förstår man varandra?
 - Talar man samma språk?
 - Språkmakt?
 - Vilka är där för att hävda sin rätt?
 - Vilka är där för att lämna information?
 - Vilka är där för att få information?

11. Analys

Efter att ha träffat representanter från skola, socialtjänst och ett samverkansorgan har jag försökt skapa mig en bild av deras uppfattningar och inställningar till begreppet samverkan. I mitt bakomliggande syfte avser jag även; ”Att finna och benämna samarbetets hinder i relation till uttalade målsättningar”. Utifrån det har jag arbetat fram analytiska frågor (Se sid.15) med vilka jag nu skall försöka beskriva de bilder jag fått till mig via intervjuer med de olika representanterna.

11:1. Målsättning/Verklighet

Alla organisationer har någon form av målsättning som det är tänkt att man skall jobba mot eller sträva efter, frågan är om man har förutsättningarna för det eller om det finns hinder som man måste komma över innan man kan fokusera på målsättningen?

Skola

Från den utvalda skolan har jag valt ett ledord och inte skolans målsättning i stort utan fokuserar här på skolans tankar om hur man vill bemöta människor och hur man vill att andra skall uppfatta skolans inställning till bemötandet. Ledordet är **trygghet** och beskrivningen lyder som följer;

*”Alla elever skall uppmärksammas. Det skall alltid finnas någon som lyssnar. Det skall alltid finnas någon som ser. Det skall alltid finnas en dialog. Vår skola är en öppen miljö, där målet är att alla vågar framföra idéer, åsikter och eventuella bekymmer. Vi tror på en rak, öppen och tydlig kommunikation. Vi vågar ta och lösa konflikter. Vi tillåter inga former av diskriminering, kränkande behandling, hot eller våld. Vi vågar vara vuxna och vara goda förebilder för våra elever. Vi reagerar snabbt på det som händer i vår vardag, både i skolan och ute i samhället.”*⁴⁶

Jag ansåg att det var intressant att ta med detta ledord då det så att säga framhäver målsättningen med hur man vill arbeta för att eleverna skall känna sig trygga, man tar upp dialog och en tydlig kommunikation tillika synen på hur man skall bemöta människor. De står för en öppen miljö där alla skall få komma till tals och man vill ha en god kommunikation vilket är gynnsamt i samverkansarbete. Den person på skolan som oftast är involverad i samverkan kring elever är kuratorn vilken jag valt att intervjua i denna undersökning. Kuratorn tillsammans med de övriga i Elevhälsan jobbar för att eleverna skall må bra på skolan. Elevhälsans uppgifter/målsättning är följande;

*”Elevhälsan består av kuratorer, skolsköterskor och specialpedagoger och dess viktigaste uppgift är att skapa möjligheter för varje enskild elevs lärande och utveckling och bidra till att skolans fysiska och psykosociala miljö utformas så att elevernas hälsa och välbefinnande främjas. Elevhälsan arbetar förebyggande och har en helhetssyn på elevens utveckling och varje elev möts utifrån sina förutsättningar, behov och kunskapsnivå.”*⁴⁷

Målsättningen med samverkan inom skolan är utifrån kuratorns perspektiv är att upprätta kontakter och rutiner för att samarbeta runt de elever som är i behov av insatser av olika slag.

⁴⁶ Den utvalda skolans hemsida. 2008-04-25

⁴⁷ a.a. 2008-04-20

Samverkan på skolan fungerar bra men när det kommer till samverkan med instanser utanför skolan så verkar det som att man stöter på en hel del hinder som gör att man inte riktigt når fram till önskat resultat. Informanten nämner att man otaliga gånger har försökt få igång samverkan via möten med samverkansparter där man upprättat rutiner som var tänkta att följas, vilka sedan har protokollförts utan vidare uppföljning. Det rinner oftast ut i sanden med andra ord. Önskan om en mer strukturerad samverkan finns hela tiden närvarande men, ”- *Samverkan tar tid, det är kanske den mest springande punkten, att det tar tid*”.⁴⁸ Och då ställer jag mig frågan om man har förutsättningarna, t.ex. tiden att följa upp, tiden att överbygga hinder för att nå sin målsättning? I dagsläget uppfattar jag det som att man inte har nått det målet utan det finns mycket att önska från skolans sida när det gäller en god samverkan kring eleverna.

Samverkansorgan

I den utvalda kommunen finns även ett samverkansorgan som jag valt att ta med i undersökningen eftersom de samordnar nätverksmöten för samverkan kring barn och ungdomar i kommunen. I sin verksamhetsplan tar de upp följande övergripande mål med sin verksamhet;

*”Säkerställa att barn och unga som är i behov av samordnade insatser får dessa från berörda instanser inom kommun och/eller region. Målgrupp; Barn och ungdomar 0-21 år där instanserna runt barnet eller den unge behöver samordnas.”*⁴⁹ De avser att nå dessa mål genom att;

- *”Anordna nätverksmöten och sprida nätverkstänkandet.*
- *Skapa möjlighet för barn och ungdomar att vara kvar i sin hemmiljö och hemskola genom hemmaplanslösningar.*
- *Se behovet av och föreslå förebyggande generella insatser.*
- *Arbeta individuellt med förebyggande och åtgärdande samverkansinsatser.*
- *Hjälpa till att skapa fungerande samverkansrutiner.*
- *Verka för gemensamma mötesplatser för att få samsyn, informations- och kunskapsutbyte mellan verksamheterna.*
- *Vara ”bollplank” (konsult) för verksamheternas personal.”*⁵⁰

Min uppfattning efter intervjun är att detta samverkansorgan har en tydlig struktur och en klar uppfattning om hur samverkan i deras regi skall gå till. Informanten håller med om att det tar tid. Deras nätverksmöten tar 3 timmar, för att det är en process som måste följas för att man skall få önskat utfall av mötet. Önskvärt är även att så stor del som möjligt av barnets eller ungdomens nätverk och alla berörda parter skall närvara. När dessa möten väl äger rum så blir det oftast ett bra utfall enligt informanten. Problemet verkar vara att få alla att mötas vid ett tillfälle och under så lång tid. Så även om målsättningen är god så kan det vara så att tiden även här är en springande punkt. Mötena tar som sagt tid som övriga parter måste undsätta vid ett och samma tillfälle och det gäller då att dessa parter är övertygade om att man i längden vinner på att ta den tiden vid ett tillfälle. Men att övertyga andra tar tid så med tiden kan det vara så att målsättningen nås men det hinder som samverkansorganet står inför och som man måste över och förbi är just att få andra att inse att man måste ge det tid. Ett hinder som

⁴⁸ Citat från den utvalda skolans kurator 2008-04-07

⁴⁹ Verksamhetsplan från samverkansorgan 2008

⁵⁰ a.a.

tidigare förelåg i samverkan med t.ex. skola och socialtjänst var sekretessen. Under möten i deras regi har man nu löst frågan när det gäller sekretess, man frågar helt enkelt vårdnadshavaren/vårdnadshavarna om man får lov att prata om vad som hänt och sagts om barnet eller den unge inom andra instanser. Oftast godkänns det och man kan prata relativt öppet om/med individen och det problem mötet avser. Det ser jag som oerhört positivt för just problematiken med sekretessfrågan har jag uppfattat från flera olika håll och här har de löst den och därmed undanröjt ett hinder på vägen mot samverkan enligt målsättningarna.

Socialtjänst

Den tredje parten i undersökningen är Socialtjänsten varifrån jag intervjuade två informanter som jobbar inom individ och familjeomsorgen i något som heter utredningsgruppen. Till utredningsgruppen kommer alla nya anmälningar och ansökningar och de har som mål att alla skall få hjälp så fort som möjligt så att ”- *Folk inte skall fastna i socialtjänsten*”.⁵¹ Enligt kommunens ledande politikerns budgetmål för 2008 så skall det satsas på följande;

”Alternativa driftsformer. Syftet med alternativa driftsformer är flera, så som att specialiserade verksamheter kan uppnå samordningsvinster och att ökad konkurrens kan ge incitament för den kommunala verksamheten att finna kvalitets- och produktivitetsvinster. Alternativa driftsformer kan även ge ett breddat sortiment och service, där den enskilde kan få en större valfrihet. Förebyggande insatser. Med förebyggande insatser menas att verksamheten skall ge individer och familjer stöd i ett tidigt skede. Härigenom förhindras att problemen blir allt för omfattande och svåra att hantera såväl för den drabbade som för kommunen. Individens behov och önskemål i centrum. Genom att ha individens behov och önskemål i centrum understryks tron på den enskildes egen vilja till förändring. Då individen har bästa kunskapen om de egna behoven, skall verksamheten respektera den enskildes förslag till lösning. De prioriterade målen för vård, omsorg och socialtjänst är:

- *Minska drogmissbruket genom tidig upptäckt och insats*
- *Minskad ungdomsarbetslöshet*
- *Självförsörjning istället för bidrag*
- *Underlätta att bo kvar hemma*

Här tar man upp just samordningsvinster, individer skall få stöd i ett tidigt skede, tron på den enskilde individen och de prioriterade målen för socialtjänsten. För att dessa mål skall nås krävs en del samverkan med andra instanser i kommunen. De informanter jag träffade ingår ofta i de nätverksmöten som samverkansorganet håller i och de tycker att tanken med mötena är bra men även de anser att bl.a. tiden kan vara ett problem. ”- *Ja tid är ju alltid en bristvara, samverkansmötena håller på länge och då blir det ett pressat schema, men sen vet man inte hur lång tid det hade tagit att sitta och ringa runt till alla kontakter så man kanske tjänar tid. Vi har inte jobbat med detta så länge att vi kan uttala oss om det.*”⁵² Utöver tiden så tar de upp ett annat hinder som ibland gör det svårt att samverka. Det är dels övertron - på och dels respekten för varandras professioner. De har en känsla av att andra professioner tror att de inom socialtjänsten kan göra mycket mer än de kan och att andra gärna vill tala om vad socialtjänsten bör göra. ”- *Jag har väldigt svårt att samverka med folk som skall lägga sig i vad jag skall göra om dom t.ex. är lärare, för jag lägger mig inte i den pedagogiska biten.*”⁵³ Jag ansåg att det var av intresse att ta med dessa citat här eftersom de visar på de hinder som kan föreligga i den samverkan som parterna har som målsättning. Så även från denna parts

⁵¹ Citat från Informant 1 inom socialtjänsten. 2008-04-24

⁵² a.a.

⁵³ a.a.

håll finns det flertalet hinder som man måste komma över för att samverka enligt målsättningen.

11:2. Vad är samverkan

Samverkan enligt Danermark är; ”medvetna målinriktade handlingar som utförs tillsammans med andra i en klart avgränsad grupp avseende ett definierat problem och syfte”⁵⁴ I denna undersökning fokuseras som nämnts tidigare på samverkan runt barn och ungdomar som är i behov av någon insats från olika instanser i kommunen, i detta fall från skola, socialtjänst och samverkansorgan. Så vad är då samverkan enligt dessa parter?

Skola

Samverkan enligt kuratorn på skolan är; Återkoppling, kontinuitet, att flera olika professioner samlas runt en individ, att faktiskt träffas, att sätta ut gränserna och samarbeta. ”När jag samverkar, ja då återkopplar jag. Det är det viktigaste, att höra av sig igen, oavsett hur det går för en elev”.⁵⁵ Ur kommunikationssynpunkt är återkoppling dessutom ett viktigt led i den s.k. kommunikationsprocessen (se fig.1, sid.8) där den utgör den feedback eller det svar som sändaren förväntat sig när denne skickat ett meddelande. På skolan har man utöver extern samverkan med andra instanser som verkar runt barn och ungdomar i kommunen, så sker samverkan även inom skolan mellan de olika professionerna som finns där. T.ex. lärare, ledning och elevhälsan samt att man har kontakt med föräldrar/anhöriga. Samverkan med andra instanser är idag väldigt knapphändig enligt kuratorn. En del instanser fungerar samverkan bra med, men något som förvånar kuratorn är att; ” - Under alla mina 9 år som kurator så har jag aldrig blivit uppringd av socialtjänsten och blivit hörd kring någon elev. Jag tänker på alla anmälningar som kommer in till socialtjänsten, jag antar att det någon gång öppnas utredningar för de barn eller ungdomar som anmälningen gäller.” Så just i samverkan med socialtjänsten så verkar det finnas mer att önska i dagsläget. Kuratorn nämnde dock att en del samverkan har blivit bättre, och det är samverkan med BUP. Nu har dom kontinuerliga konsultationer med BUP där både kuratorer och psykologer från skolan medverkar vilket hittills har fungerat bra. ” - Att man ses, det är viktigt.”⁵⁶

Kuratorn nämner bl.a. återkoppling och att träffas, det innebär att kommunicera, men man kan ana att det finns ett missnöje i hur denna kommunikation fungerar med just socialtjänsten. Då återkoppling som är viktigt för denna person, inte har fungerat önskvärt, ja då har man inte kommunicerat tillika inte samverkat.

Samverkansorgan

Samverkan enligt informanten från samverkansorganet är; ” - Det handlar alltid om någon, i alla fall i mitt jobb, som man så att säga jobbar runt. Och verkligen göra det! Att utifrån elevens bästa, verka runt, spåna, vara kreativ, försöka komma på lösningar och så”.⁵⁷ Samverkan i praktiken innebär för informanten egentligen att se till att andra samverkar. Att kalla till och planera för nätverksmöte som man sedan håller i men mer för att styra upp så att mötet följer en viss struktur. Mötet avslutas med att man gör en handlingsplan som det sedan åligger informanten att följa upp så att det man bestämt också utförs. Informanten säger ” - Så uppföljning är oerhört viktigt när man samverkar”.⁵⁸

⁵⁴ Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. 5

⁵⁵ Citat från den utvalda skolans kurator 2008-04-07

⁵⁶ a.a.

⁵⁷ Citat från samverkansorganets informant 2008-04-07

⁵⁸ a.a.

Under samverkansorganets möten underlättas kommunikationen såtillvida att man släpper sekretessen och därmed kan man förmedla nödvändig information, och man kan återkoppla vilket gör att man kommer vidare i processen. Informanten menar även att samverkan utanför deras verksamhet ofta blir oorganiserad på det sätt att familjen får springa runt på flera olika möten mellan alla de parter som skall samverka runt individen. Dessa familjer blir väldigt mötetrötta eftersom de dels behöver dra samma historia om och om igen och dels så tar det enormt mycket tid, tid som de oftast inte har. Sen är det så enligt informanten att de olika parterna är mest intresserade av sitt område. Socialtjänsten är intresserade av sin utredning. BUP frågar mest om hur det är psykiskt. Skolan vill att de skall vara närvarande och få ihop sina betyg. ”- Men alla behövs ju ihop för att det skall funka som en helhet, och det känner jag, att det borde var mycket vanligare att göra så. Det behöver inte vara så långa möten som vi har, men jag tror att man skulle vinna mycket på det i längden”.⁵⁹ Här betonas vikten av att träffas för att kunna kommunicera och inte sitta på varsitt håll utan det gäller att öppna alla nödvändiga kanaler för att kommunikationen skall ge något, i detta fall det personliga mötet där både verbalt och icke verbalt språk kan användas.

Socialtjänst

Inom socialtjänsten är samverkan med andra instanser ett måste. För att hitta den bästa lösningen för klienterna så behövs samverkan från flera håll. Informanternas tankar om vad samverkan innebär var följande; ”- När jag tänker på samverkan så tänker jag samarbete, jag sätter lite likhetstecken. Sen är det inte så, men begreppet för mig är lika med samarbete.”⁶⁰ ” – Man arbetar ju tillsammans för att komma fram till något gemensamt mål som man har satt upp. Att verka tillsammans eller att arbeta tillsammans”.⁶¹ Vidare pratar de om att samverkan ibland kan ske lite i skymundan, liksom den ena informanten sa, ”- man samverkar lite i kulisserna, alltså myndigheterna sinsemellan utan att man gör det tillsammans med klienterna ”.⁶² Det här uppfattar jag som en typ av informell kommunikation. Samverkan via kommunikation som sker ”utanför det formella organisationsmönstret och vid sidan av de reglerade kanalerna.”⁶³ Sådan samverkan blir naturligtvis inte så strukturerad som man kanske skulle önska att den var, plus att man lätt kan missa vissa frågor eller parter som borde ha varit involverade. En hel del samverkan sker dock numera även via kommunens samverkansorgan. Syftet med dessa möten ser informanterna främst vara för att familjerna skall slippa springa runt till alla olika instanser och för att de skall slippa hamna mellan stolarna vilket ibland sker om involverade grupper inte träffas samtidigt, utan det faller på att något möte kanske inte blir av eller dylikt. Men de kan även se en fördel, som nämnts tidigare, med att alla ses samtidigt och man slipper ringa runt och söka de andra parterna vilket ibland är väldigt tidskrävande. I en sån här struktur kan man anta att det förekommer en hel del horisontell kommunikation.⁶⁴ Byråkratiska organisationer som både skola och socialtjänst hör till, skulle förmodligen inte fungera utan att man kommunicerar mellan grupper och i detta fall mellan parter utan att gå via överordnande led. Informanterna från socialtjänsten anser inte att det är någon större skillnad mot de nätverksmöten som förekommit tidigare men de poängterar en stor skillnad, och det är uppföljningsansvaret som vid dessa möten ligger på samverkansorganet. Detta spar mycket tid för de olika parterna.

⁵⁹ Citat från samverkansorganets informant 2008-04-07

⁶⁰ Citat från informant 1 inom socialtjänsten 2008-04-24

⁶¹ Citat från informant 2 inom socialtjänsten 2008-04-24

⁶² a.a.

⁶³ Introduktion till organisationsteori, Flaa, Hofoss, Holmen-Hoven, Medhus, Rønning, Sid. 136

⁶⁴ a.a. Sid. 135

” – Nu kan vi gå från mötet och tillbaka till kontoret och göra den delen som det är bestämt att vi skall göra”. Detta upplevs som en klar fördel med den nya utformningen av samverkan med samverkansorganet.

Sen kommer vi över på frågan om hur samverkan sker mer konkret och då anser åtminstone den ena informanten att det ofta handlar om att lägga över ansvaret på de andra parterna, och i de flesta fall på socialtjänsten. Informanten vill gärna framhäva detta eftersom det är en återkommande företeelse gällande samverkan där socialtjänsten medverkar. ” – Jag tycker att det skall komma fram, det är min upplevelse, att det är ett forum för att kunna skyffla över på någon annan”. ” – De ger oss uppgifter, talar om för oss vad vi skall göra, så känner jag”.⁶⁵

Detta håller även den andra informanten med om utifrån det att denne flera gånger har upplevt att man närapå har fått ett färdigt förslag på hur socialtjänsten skall agera.

” – De tycker att vi bara skall besluta och verkställa, det blir inte riktigt rätt”.⁶⁶

Här sker utifrån det som informanterna beskriver, en form av vertikal kommunikation,⁶⁷ som i uppåtgående led ofta handlar om synpunkter, rapporter och kritik. Vilket är tvärtemot vad organisationsstrukturen talar för, och det är som nämnts tidigare, en horisontell kommunikation. Detta skulle kunna ha att göra med något som informanterna talar om längre fram. Nämligen en övertro på vad de olika professionerna kan göra. Det kan vara så att de andra parterna ser socialtjänsten som en part med stora befogenheter och möjligheter varför man ofta vänder sig dit med både synpunkter och kritik. Vidare upplever informanterna från socialtjänsten att de ofta blir väldigt ifrågasatta men samtidigt att de också är väldigt efterfrågade, kanske just på grund av att de andra parterna förväntar sig att just de skall agera i de flesta ärenden. Detta för mig tillbaka på att tanken på samverkan likställdes med samarbete. Utifrån det förstår man att dessa informanter inte upplever att det handlar om samverkan eftersom de känner att den tyngsta bördan ligger på dem.

Längre fram i analysen kommer jag in just på förutsättningar för en god samverkan, men redan här förstår man att alla parterna saknar en del viktiga förutsättningar för att samverkan skall ske på bästa sätt. Och kanske är det som Danermark menar att dessa parter behöver träffas för att bena ut vad samverkan är, vad man kan, var man står och hur det skall gå till innan man ens påbörjar samverkan.

11:3. Återkoppling/Uppföljning

Återkoppling och uppföljning har redan nämnts flera gånger, eftersom att det enligt alla parterna är oerhört viktigt i samverkan. Dock kan man ana att återkoppling är väldigt viktigt för en part medan uppföljning är A och O för en annan. Varför det är så skall jag nu försöka bena ut med intervjuerna som bakgrund.

Skola

Kuratorn på skolan menar att utan återkoppling är det ingen samverkan, om man inte får veta vad som händer så kan man i princip inte gå vidare. Jag citerar kuratorn igen; ”- När jag samverkar, ja då återkopplar jag. Det är det viktigaste, att höra av sig igen, oavsett hur det går för en elev”. Återkoppling verkar skapa en del frustration för de som samverkar med t.ex. socialtjänsten där ett återkommande problem med återkoppling har varit sekretessen.

⁶⁵ Citat från informant 1 inom socialtjänsten 2008-04-24

⁶⁶ Citat från informant 2 inom socialtjänsten 2008-04-24

⁶⁷ Introduktion till organisationsteori, Flaa, Hofoss, Holmen-Hoven, Medhus, Rønning, Sid. 135

Socialtjänsten kan inte återkoppla i den mening att man talar om vad som händer med t.ex. en elev, vilka insatser det beslutats om osv. och därmed blir det ett stopp i den så kallade kommunikationsprocessen (Se fig.1 sid.8). Varför är då återkoppling så viktigt, och för vem? Återkoppling blir viktigt för den aktuella individen om den ena parten behöver det för att gå vidare i processen. Om man t.ex. väntar ett besked för vidare åtgärder, och detta besked inte kommer då blir den aktuella individen drabbad. Sen kan man tänka att det finns andra orsaker till varför återkoppling är så viktigt. Rent spekulativt kan det fylla ett syfte enbart för den part som lämnat information i ett ärende och sedan inte får någon återkoppling på det. Det kan vara så att den information man lämnat faktiskt har löst situationen för den aktuella individ informationen gällde. I det fallet har återkoppling till informationslämnaren ingen betydelse för den aktuella individen utan då kan man tänka sig att det mer är så att det kan kännas bra för den som lämnat informationen att veta att den insats man gjort, den information man har lämnat, har hjälpt till att lösa problemet. Det blir mer av en tillfredsställelse för väl utfört jobb. Men om man ser i ett längre perspektiv och ur kommunikationssynpunkt så kan man tänka sig att återkoppling underlättar för följande gånger då information behöver inhämtas. Återkoppling sluter ju oftast cirkeln i kommunikationsprocessen (Se fig.1 sid.8) vilket gör att processen utvecklas och kommunikationen underlättas. Detta eftersom man genom denna återkoppling förmodligen har skapat en viss relation till den person eller grupp som man ev. samverkar med och nästa kontakt blir genast lättare när informationskanalerna redan är etablerade. Att samverka är ju att utföra vissa handlingar tillsammans varför återkoppling i mina ögon blir en naturlig del av samverkan.

Samverkansorgan

Uppföljning är en stor del i samverkansorganets uppgifter utöver att sammankalla och hålla i nätverksmöten. Innan ett nätverksmöte avslutas, upprättas en handlingsplan och då är det samverkansorganets uppgift att följa upp så att handlingsplanen efterlevs. Informanten från samverkansorganet säger att uppföljning är viktigt för att efterse att det som blivit bestämt verkligen sker. Här kan man se en rakare linje till den individ det berör eftersom om ingen följer upp och ingenting har skett som överenskommet då drabbar det i första hand den aktuella individen. I samverkan då många parter är inblandade kan saker och ting lätt ”hamna mellan stolarna”. Parterna kan tänkas känna att de gjort sitt i och med sin medverkan i samverkan. Därav är uppföljning oerhört viktigt för att samverkan skall gynna den det berör och inte enbart ge de övriga parterna tillfredsställelse genom att man tror att man har gjort sin del. Förmodligen gynnar det den enskilde individen att uppföljningsansvaret ligger hos en bestämd instans, det är även lättare att veta var man skall vända sig om något inte sker som överenskommet och man förhindrar som sagt att saker och ting faller mellan stolarna. Gällande återkopplingsproblem med bl.a. hindrande sekretess så har de löst detta genom att tillfråga parterna om man får bryta sekretessen vilket i princip alltid sker under deras nätverksmöten, på det sättet har de kommit runt problemet och återkoppling kan ske utan vidare hinder.

Socialtjänst

Uppföljning har alltid varit en stor del även av socialtjänstens arbetsuppgifter och så är det än idag. En stor del av tiden går till att följa upp beslut och handlingsplaner. Men de samverkansprojekt som idag sker i samarbete med samverkansorganet är då lite annorlunda ur den aspekten. Som beskrivet ovan ligger uppföljningsansvaret på samverkansorganet vilket avlastar socialtjänsten från den arbetsposten och känslan är, som jag citerat tidigare, att; ” - *Nu kan vi gå från mötet och tillbaka till kontoret och göra den delen som det är bestämt att vi skall göra*”. Och återkoppling i samverkansorganets regi är som beskrivet tidigare inget problem. Återkoppling var dock inget begrepp som informanterna från socialtjänsten nämnde

direkt. Man skulle kunna tänka sig att det kan bero på att de oftast sitter på informationen och inte har ett lika stort behov av återkoppling i den meningen.

11:4. Förväntningar/Önsknings

När man går in i samverkan med andra människor och grupper så gör man ju det med sitt s.k. "bagage" som man bär med sig. Alla har ju sin förförståelse, sina fördomar och förutfattade meningar. Alla har olika kunskaper, olika uppgifter och olika befogenheter med vilka de skall utföra sina arbetsuppgifter och utifrån de förutsättningarna skall de även samverka. Med det kommer vissa förväntningar och önsknings på hur samverkan skall ske. I detta avsnitt skall jag försöka spegla de olika parternas förväntningar och önskemål om hur samverkan bör gå till och hur de upplever att samverkan bedrivs idag.

Skola

Vad jag kan utläsa så förväntar eller snarare önskar sig kuratorn på skolan att de andra parterna skall återkoppla. Detta återkommer ständigt under intervjun som en viktig faktor både utifrån att kuratorn själv återkopplar till förväntningar på andra att återkoppla. Kuratorn pratar om gränser och barriärer mellan parterna som förhindrar att samverkan kan ske på ett önskvärdt sätt. Det är därav en önskan att sudda ut gränserna något så att parterna inte "går och håller på sitt". " - *När man har med människor att göra så är det viktigt att lägga sin egen prestationsådra åt sidan. Men det är inte lätt alltid*".⁶⁸ Om man är bra på något så vill man kanske hålla kvar vid det och det är kanske där det byggs upp gränser och barriärer som bör suddas ut något om man skall nå fram till varandra och kommunicera på ett fruktbart sätt. Min handledare sa något bra " - *Att samverka är att lära av varandra*".⁶⁹ Det citatet säger just att man måste öppna upp och ta in andras synpunkter och dela med sig av sina egna. Vidare menar kuratorn att det inom socialtjänsten ofta är ganska stor personalomsättning samt att de som kommer ofta är unga och nya vilket gör att man kanske inte har hunnit skaffa sig en arbetstrygghet som gör att man vet vart gränserna går och om man möjligtvis kan tänja på dem eller gå runt dem. Kan man t.ex. bryta sekretessen genom att fråga föräldrarna? Jag uppfattar det som en önskan om att ledningen borde styra vissa områden mer för att underlätta samverkan om det är till gagn för barnet/klienten. Jag ställde även en fråga om begreppet samverkan har en positiv eller negativ klang. Svaret på denna fråga var odelat positiv. Dock kan man utläsa att det finns en hel del negativa förväntningar och förutfattade meningar om samverkan. Detta grundar sig naturligtvis på de erfarenheter personen i fråga har av samverkan och de erfarenheterna är i mångt och mycket inte direkt positiva i detta fall. Ändå är det intressant att man är så positivt inställd till samverkan. Vad det beror på kan man enbart spekulera och diskutera vilket jag återkommer till i den avslutande diskussionen.

Samverkansorgan

Informanten från samverkansorganet förväntar/önskar sig i sitt nuvarande jobb att övriga parter skall närvara på de nätverksmöten som arrangeras samt att de skall avsätta den tid dessa möten tar. Mötena följer en viss struktur, det är som informanten beskriver det, en process som tar tid, vilket i detta fall betyder i genomsnitt 3 timmar. Man förväntar sig att de samverkande parterna är där för att arbeta för barnets/ungdomens bästa. Även här ställde jag frågan om begreppet samverkan har en positiv eller negativ klang. Svaret på denna fråga var även här att det har absolut en positiv klang. Här kan jag se att det inom verksamheten finns erfarenheter från samverkan som har fungerat bra i den form som de bedriver då parterna har

⁶⁸ Citat från den utvalda skolans kurator 2008-04-07

⁶⁹ Citat, Pål Wiig, 2008-04-18

samverkat som önskat. Dock kommer det upp en del negativa erfarenheter och hinder gällande samverkan under intervjun. Bland annat att (återigen) återkopplingen är den största bristen när det inte fungerar. Ett annat hinder är att vissa parter ser sig som ”specialister” och de tar inte vad som helst utan de kan enbart tänka sig att agera först när vissa saker är gjorda. En sådan inställning kan utgöra ett hinder i samverkan. Även det att ” - *Man vet så lite om varandras verksamheter. Man tror att Socialtjänsten kan göra mycket mer än vad de verkligen kan och likadant med BUP. Och det finns ett utbrett missnöje som inte skulle behöva finnas där, men det gör det*”.⁷⁰ Här kan man hänvisa direkt tillbaka till Danermark som poängterar att det är viktigt att lära sig om varandras verksamheter, synsätt och teoretiska bakgrund för att förstå varandra bättre och därmed samverka bättre.⁷¹

Socialtjänst

Informanterna från socialtjänsten upplever sig vara i en utsatt position i samverkanssammanhang. Utifrån tidigare erfarenheter så förväntar de sig att mycket av bördan och det faktiska arbetet hamnar på deras bord. Samverkan upplevs vara ”*ett forum för att kunna skyffla över på någon annan*” och någon annan är då i informanternas ögon, socialtjänsten. Vidare säger den ena informanten; ” - *Man kan nästan känna att folk backar undan och håller så låg profil som det bara går*.”⁷² Med det menar informanten att man håller låg profil för att slippa ta på sig arbetsuppgifter eller ta ansvar. Mycket av det som då hamnar på deras bord skulle inte behöva hamna där, dock måste en utredning göras och utfallet av den typen av utredningar blir oftast att individen inte har behov av något bistånd som socialtjänsten kan bidra med. Även dessa informanter fick frågan om Samverkan hade en positiv och negativ klang. Det blev tyst en lång stund... Jag hade förväntat mig samma svar som de tidigare informanterna men så blev inte fallet. Det var som att de ville säga att det var positivt för att det förväntas av en men när de verkligen tänkte efter så kunde de inte vara odelat positiva till begreppet. Så här svarade de;

” - *Ja, egentligen är det ju ett positivt laddat ord, men man känner ändå lite så att när man då samverkar att, nja...*”

” - *Nja, det är både och*”.

” - *Ja, det är nästan ett honnörsord, det skall vara positivt och käckt men...*”.

” - *Men hade man sagt samarbete så hade det varit mer positivt för mig*”.

” - *Samarbete är ett ärligare uttryck på något sätt. Samverka är ändå lite sådär, luddigt, och man har möjlighet som sagt, att se till att någon annan gör jobbet*”.⁷³

När man hör deras svar så blir det än mer tydligt att deras erfarenheter av samverkan inte är odelat positiva. Det blir också lätt att förstå att deras förväntningar på andra parter i samverkan inte är så höga då de inte upplever att det är samverkan, eller samarbete som bedrivs, utan mer en fördelning av uppgifter och då gärna fördelning till socialtjänsten. Så sammanfattningsvis kan man se att en önskan finns om ett faktiskt samarbete och en respekt för varandras professioner samt ett klagörande av ansvarsområde så man vet vilka möjligheter och begränsningar parterna har. Ur kommunikationssynpunkt borde man här försöka förmedla både *uppgifts- och organisationsrelaterad information*⁷⁴. Med andra ord, upplysningar om vad de olika parternas behöver för att genomföra sitt arbete men även mer organisationsorienterad information om t.ex. resurser, målsättningar och begränsningar. Så att

⁷⁰ Citat från samverkansorganets informant 2008-04-07

⁷¹ Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. 13, 28 och 47

⁷² Citat från informant 1 inom socialtjänsten 2008-04-24

⁷³ Citat från informant 1 och 2 inom socialtjänsten 2008-04-24

⁷⁴ Introduktion till organisationsteori, Flaa, Hofoss, Holmen-Hoven, Medhus, Rönning, Sid. 135

involverade parter får den information som behövs för att förstå och respektera varandras professioner utifrån olikheter i kunskap, uppgifter, resurser och befogenheter.

11:5. Förutsättningar

Det är av stor vikt att ha förutsättningarna för en god samverkan. Danermark tar upp en rad faktorer som han menar är avgörande för om samverkan fungerar eller ej. Han säger att; samverkan måste ha en tydlig och klar ledning, ett klart uttalat mål, tillräckliga resurser (i form av tid och pengar), att skillnader avseende synsätt, organisation och regelverk lyfts fram och identifieras samt att skillnader undanröjs alternativt att man hittar ett bra sätt att hantera dem.⁷⁵ Under intervjuerna tog jag upp frågan om förutsättningar med informanterna. Bl.a. hur de ultimata förutsättningarna skulle se ut och vilka förutsättningar som man faktiskt har.

Skola

De ultimata förutsättningarna för kuratorn på skolan var bland annat att man skulle vilja ha kontinuiteten. Att man kontinuerligt träffas och stämmer av och återkopplar. Som exempel tar kuratorn upp samverkan med BUP som blivit mycket bättre sen de införde kontinuerliga konsultationer med kuratorer och psykologer. Utöver detta tar kuratorn upp svårigheten med att samverkan tar tid. ” – *Det är så här, att vi har ju hur mycket tid som helst, men det finns också hur mycket jobb som helst, och vad är då att jobba kvalitativt, och vad är att bara jobba undan som man känner att man gör en hel del*. ” – *Jag har ju ingen chef som talar om för mig vad jag skall göra, jag måste hela tiden göra mina egna prioriteringar. Och då måste man vara övertygad om att ett projekt får ta tid, att det kan se ut som att det går lite långsamt men att det blir bättre på sikt. Jag tror nästan man skulle behöva ett chefsbeslut på hur det arbetet skulle se ut*”.⁷⁶ Utifrån detta citatet tolkar jag det som att man inte har önskvärda förutsättningar för samverkan. Framför allt saknas en tydlig ledning i frågan om hur tiden skall fördelas i fråga om vad som skall prioriteras och hur mycket tid som är befogat att avsätta till olika projekt. Den här parten är med andra ord i behov ”vertikal nedåtgående kommunikation”⁷⁷ från ledningshåll vilket bl.a. innebär ”uppgiftsrelaterad information”⁷⁸ om de riktlinjer som gäller för att kunna utföra arbetet så som önskat.

Samverkansorgan

Informanten från samverkansorganet anser att ” – *Ju mer vi lär känna varandra desto enklare blir det att samarbeta*”.⁷⁹ Det tolkar jag som att det även här finns en önskan om kontinuitet, att man träffas oftare för att utveckla ett samarbete som gynnar den enskilde individen. Vidare pratar denne om att det borde vara mer nätverksmöten av den typ som samverkansorganet håller i, men att andra kan göra det på egen hand. Dels för att man lättare får ett helhetsperspektiv på problemet och för att föräldrar och anhöriga till det barn eller ungdom som man samverkar kring skall slippa springa runt på olika möten. Den här typen av närverksmöten utgör en annan fördel utifrån att kommunikationsprocessen (se fig.1 sid.8) underlättas om man träffas vid ett och samma tillfälle, man kan förhoppningsvis få feedback eller återkoppling där och då. I sitt jobb har informanten från samverkansorganet just dessa förutsättningar, att samla så många parter som möjligt till nätverksmöte, att följa upp och att

⁷⁵ Samverkan –himmel eller helvete, Berth Danermark, sid. 47

⁷⁶ Citat från den utvalda skolans kurator 2008-04-07

⁷⁷ Introduktion till organisationsteori, Flaa, Hofoss, Holmen-Hoven, Medhus, Rønning, Sid. 135

⁷⁸ a.a. Sid. 135

⁷⁹ Citat från samverkansorganets informant 2008-04-07

det får ta tid. Tiden är något de prioriterar, deras möten tar minst tre timmar för att de har kommit fram till att den tiden behövs, eftersom det är en process som tar den tiden. Problemet är dock återigen att få de andra parterna att göra samma prioriteringar tidsmässigt. Man kan bara hoppas att det kanske löser sig med tiden...

Socialtjänst

Svaret från socialtjänsten gällande de ultimata förutsättningarna kom snabbt, man fick känslan av att detta var något som informanterna funderat på tidigare. Så här svarade man;

” –Att alla verksamheter, även vi, för jag tror att vi har en övertro på vad BUP kan göra, så det är inte bara alla andra som är dumma utan det är vi också. Att alla inblandade parter i samverkan skulle ha en riktig ordentlig information om vad dom andra gör och vad deras uppdrag är. Det är oftast det som stör eller som jag känner då oftast, att vi skall göra allting för att skola och BUP tror att vi har befogenheter och resurser att göra allting. Även det som inte är vårt uppdrag, så jag tror att samverkan hade blivit bättre om man hade haft en sådan utgångspunkt.

” – Ja och tydliga riktlinjer för vad alla kan göra”.

” - Ja och vad man kan göra överhuvudtaget”.

” - För det är ju ofta utredningar som avslutas med hänvisning till att behovet kan tillgodoses inom en annat förvaltning t.ex. psykiatrin eller så och det ser man ju ofta redan från början men man får ju göra en utredning ändå så att man verkligen har gjort allt och ser att det (behovet) inte finns inom socialtjänsten. För det är många ungdomar som inte behöver det som socialtjänsten kan erbjuda”.

Det som informanterna tar upp ovan är just en sån punkt som Danermark trycker särskilt på, att klargöra kunskapsområden och befogenheter så att alla vet vad de andra kan och får göra. Och detta skall då klargöras innan samverkan runt en annan människa påbörjas. Annars har man missat en viktig förutsättning för att samverkan skall fungera så bra som möjligt. Det är av stor vikt att kommunicera runt dessa frågor, särskilt med följande citat i åtanke. *”Utan kommunikation kan en organisation inte existera.”*⁸⁰ En rak och tydlig kommunikation är ett måste för att nå fram till sin mottagare, annars är det omöjligt att påverka någon annans beteende, det är heller inte möjligt att samarbeta. I ovanstående fall är det just vad sändaren (socialtjänsten) vill göra, man vill att mottagaren skall förstå vad deras profession innebär och därmed förändra attityder och agerande gentemot dem och börja samarbeta istället för att skyffla över.

⁸⁰ Introduktion till organisationsteori, Flaa, Hofoss, Holmen-Hoven, Medhus, Rønning, Sid. 132

11:6. Kommunikation/Språk

Till sist tänker jag ta upp hur kommunikationen mellan parterna ser ut med utgångspunkt i de intervjuer jag har som underlag och det finns en del intressanta frågor som jag skall försöka besvara. T.ex. Hur sker kommunikationen? Förstår man varandra? Talar man samma språk? Utövas språkmakt? Vilka är där för att hävda sin rätt? Vilka är där för att lämna information? Vilka är där för att få information?

Vad kommunikation är har jag tidigare redogjort under avsnittet *teori* på sid. 8-9 men för att ha det färskt i minnet så tar jag återigen upp två olika förklaringar på vad kommunikation är ur ett organisationsteoretiskt perspektiv. *Kommunikation; "överföring av information, idéer, synpunkter och känslor från en person eller grupp till en annan"* ⁸¹ Eller; *"Kommunikation är en process där personer eller grupper skickar meddelanden till varandra"*. *"Innehållet i meddelandet kan vi med ett samlingsbegrepp kalla information, medan kommunikation är den process där informationen förmedlas"*. ⁸²

Då är frågan, hur sker kommunikationen mellan de aktuella parterna, skola, socialtjänst och samverkansorganet? Kommunikationsprocessen enligt figur sid. 8, består av sändare som skall koda sitt tänkta meddelande vilket denne sedan sänder via lämplig informationskanal till mottagare som i sin tur skall koda av meddelandet, så som man uppfattar det och därefter är det önskvärt att mottagaren återkopplar till sändaren och stämmer av så att man uppfattat meddelandet korrekt. *"Effektiv kommunikation brukar definieras som att mottagaren tolkar meddelandets innebörd på ett sätt som stämmer väl med sändarens intentioner"*. ⁸³ Praktiskt sett använder parterna informationskanaler som telefon, e-post samt personliga möten för att kommunicera. Som jag ser det så är sändarinformationen relativt riklig, sändaren vet vad den vill och det är oftast att få vidare hjälp eller information i ett ärende för att kunna gå vidare med sin sak. Men ett problem som jag ser, det är att man inte alltid vänder sig till rätt mottagare. För skolan är det kanske inte alltid lätt att veta vilken typ av insats som egentligen krävs varför man kanske gärna vänder sig till socialtjänsten eller BUP för att få råd och stöd. Och socialtjänsten upplever att "de får allt" och det blir lätt en irritation i och med att man då inte är rätt mottagare för en hel del meddelanden som kommer in. Vilket i sin tur ger problem att återkoppla till sändaren och man har därmed en skadad kommunikationsprocess. Det uppstår hinder på vägen som gör att processen stannar upp och man känner inte att man kommunicerar, vilket leder till att man inte heller samverkar på ett bra sätt.

Nästa fråga är om man förstår varandra i den kommunikation som ändå sker och då vill jag hänvisa tillbaka till det här att parterna har en övertro på varandra i vad man kan och får göra. Eftersom det verkar finnas en hel del brist i kunskapen om vad varandras professioner innebär så måste man nog påstå att man inte riktigt förstår varandra. I frågan om man förstår varandra kommer man automatiskt in på frågan om man talar samma språk. Med andra ord om man menar samma sak när man pratar om något eller om man förklarar samma saker på helt olika sätt. Det kan vara så att man använder begrepp som den andra parten inte har samma

⁸¹ Hur moderna organisationer fungerar, Dag Ingvar Jacobsen, Jan Thorsvik, sid. 335

⁸² a.a. sid. 335

⁸³ a.a. sid. 336

förståelse om, alltså att man som Danermark säger, använder en onödig språklig jargong som hindrar mer än den hjälper i kommunikation med andra professioner. Kuratorn på skolan har sin begreppsapparat (se förklaring sid.10) och socialtjänsten har sin och det är inte säkert att parterna är helt på det klara med varandras begrepp. Enligt Danermark bör man lära sig förstå varandras begrepp i den mån det är befogat så att man undviker onödiga missförstånd.

Det kan vara så att någon part utövar språkmakt om man inser att den eller de andra parterna inte riktigt förstår vad man pratar om men heller inte vågar fråga eftersom man inte vill erkänna sin okunskap. Men om man verkligen vill samverka så är det av största vikt att undvika ett sådant maktutövande, det blir ingen god samverkan på de grunderna.

Vid personliga möten, som de s.k. nätverksmötena som samverkansorganet håller i då flera olika parter och professioner samlas för att samverka kring en individ. Då är frågan om man är där för att lära av varandra eller om man kanske bara är där för att hävda sin rätt, ge information eller få information. En del parter verkar vara klara över vad utkomsten av ett sådant möte bör bli och därav vill de hävda sin rätt och är egentligen inte intresserade av vad de andra parterna tycker. Andra parter kanske enbart vill lämna information för att sedan låta någon annan ta över uppgiften eller problemet. Ytterligare någon kanske bara vill ha information för att kunna gå vidare med en uppgift eller ett problem. Kuratorn på skolan har återkoppling i fokus för samverkan och säger; *"När jag samverkar, då återkopplar jag"*.

I och med det kan man anta att denne förväntar sig återkoppling tillbaka vilket då är att få information. Men när man talar med informanterna från socialtjänsten så upplever de visserligen att andra parter vill ha information av dem men i många fall handlar det om att de andra vill hävda sin rätt och ge dem information så att de kan utföra jobbet. Jag upplever inte att det är en kommunikationsprocess i positiv utveckling eftersom parterna inte riktigt verkar nå fram med sitt budskap så som man egentligen vill.

Återigen och som avslutning på min analys vill jag framhäva Danermarks tankar om att noga lyfta fram och reda ut eventuella hinder för en god samverkan innan man påbörjar samverkan. Man har genom analysen kunnat se att det finns många frågor som behöver diskuteras eftersom var och en behöver förstå sina egna och andras kunskaper, uppgifter och befogenheter för att kunna samverka. Det gäller att prata samma språk för att kunna kommunicera på ett fruktbart sätt och därmed samverka så bra som möjligt med individen i fokus. I detta fall de individer som är vår framtid, barnen och ungdomarna.

12. Resultat

Det har varit både spännande och intressant att få ta del av informanternas uppfattningar och åsikter om samverkan. Spännande för att jag innan undersökningen hade en idé om vad jag ville få fram men det är ju först nu när den är klar som jag faktiskt kan se att jag fick fram det som undersökningen syftade till. Och intressant för att jag fått möjlighet att träffa dessa parter personligen och få höra deras åsikter som de i många fall varit väldigt öppna och ärliga med. Jag hoppas att även mina informanter har fått ut något av min undersökning. Spontant så tänker jag att de i vilket fall har fått tillfälle att reflektera över vad samverkan är, hur de uppfattar att den fungerar nu och hur de skulle önska att samverkan såg ut i framtiden. Kanske kan det starta en inre dialog som så småningom mynnar ut i en vidare dialog med övriga parter där man kan lyfta frågor som t.ex. vilka kunskaper man har, vilka kunskaper som behövs för att man tillsammans skall kunna få en fruktbar samverkan.

Mitt huvudsyfte genom undersökningen har varit;

Att närmre studera olika parter uppfattningar om samverkan som begrepp utifrån samverkan runt en specifik individ som är i behov av någon form av insats från skola och socialtjänst ev. i samarbete med ett samverkansorgan.

Detta anser jag mig ha gjort utifrån de förutsättningar som tid och utrymme gett mig möjlighet till. Skolans uppfattning i stort är att det krävs återkoppling och kontinuitet för att ha en fungerande samverkan. Samverkansorganets uppfattning är att samverkan handlar väldigt mycket om uppföljning plus att man måste förstå att samverkan är en process som tar tid. Man vill även trycka på vikten av att samla så många parter som möjligt till dessa nätverksträffar för att få en helhetsbild och för att i längden spara tid. Socialtjänstens uppfattning är att det i dagsläget inte känns som samverkan utan mer som delegering av jobb vilket oftast hamnar på deras bord. De anser att om man skall få till stånd en gynnsam samverkan så måste parterna mötas och informera varandra om vad man gör, sitt uppdrag och sina befogenheter så att man vet vem som kan göra vad.

Det har varit väldigt intressant och lärorikt att få de olika parternas uppfattning om ett begrepp som i dagsläget är välantvänt och efterfrågat. Välantvänt i den mening att många använder det som ett samlat begrepp för samarbete runt sitt specifika intresseområde. Det kan vara samverkan i syfte att bygga en väg, att starta en skola, att implementera ett datasystem eller som i min undersökning, samverkan inom människohanterande organisationer som skola, socialtjänst och samverkansorgan, alla med det gemensamma syftet att samverka kring en individ i behov av någon form av insats från samhället. Begreppet är efterfrågat på det sätt att det anses att man behöver ha samverkan t.ex. i människohanterande organisationer eftersom man tänker att professioner med samma mål som samverkar i slutändan borde gynna den enskilda individen. Gynna på det sätt att man med sina gemensamma kunskaper och befogenheter ser till att individen får den samlade insats som är nödvändig. Frågan är dock om man har samma mål med samverkan, om man är medveten om varandras kunskaper och befogenheter, om man verkligen förstår varandra och menar samma sak när man diskuterar dessa frågor. Var och en behöver förstå både sina egna och andras mål, kunskaper, uppgifter och befogenheter för att kunna samverka.

Här kommer jag då in på mitt bakomliggande syfte som på något sätt har blivit det som varit mest intressant för mig genom undersökningen, nämligen;

Att försöka ta reda på vad det är som gör att samverkan ibland kan vara så svårt trots att man oftast har samma mål. Med andra ord att finna och benämna samarbetets hinder i relation till uttalade målsättningar.

Målsättningen med samverkan för parterna i undersökningen är vad jag erfar utifrån intervjuerna, i stort den samma. Man vill samverka med andra parter för att hjälpa en individ, i detta fall ett barn eller en ungdom som behöver någon form av insats från samhället. Skolan och samverkansorganet var i stora drag positiva till samverkan medan socialtjänsten var ganska negativt inställd till samverkan. Detta var relativt lätt att härleda till de erfarenheter de har av samverkan. Om man ställer skolan och socialtjänsten som någon form av motpoler så vill skolan ha mer samverkan för de känner att den samverkan som förekommer i dagsläget är väldigt knapphändig. Socialtjänsten å andra sidan är väldigt involverade i olika typer av samverkan men i den form som samverkan bedrivs idag så ställer de sig oerhört tveksamma till den eftersom det, som jag nämnt tidigare, enligt informanterna på socialtjänsten oftast handlar om att få andra att göra jobbet. Det är i deras ögon ingen samverkan och inget samarbete utan mer en delegering av uppgifter. Därav behövs diskussionen lyftas om att man har olika kunskap, uppgifter och olika befogenheter och hur man skall använda dem tillsammans. Ibland kan man även inse att det kan behövas nya kunskaper och då måste man diskutera vilka de kan vara och hur de skall användas. Utifrån det kan man se att det finns en hel del hinder på vägen mot en god samverkan, hinder som måste lyftas upp till ytan och diskuteras för att kunna komma vidare och hitta bra former för samverkan.

Vilka hinder kan man då se utifrån den empiri jag presenterat i analysen? Jo, en stor och viktig del i resultatet är att de olika yrkeskategorierna måste diskutera vissa frågor innan de börjar samverka. Dels vad man har för kunskap, vad man har för uppdrag, vilka befogenheter man har och inom vilket område. Detta för att klargöra vem som skall och kan göra vad. Samverkan måste innebära att man använder sina olika kunskaper tillsammans eftersom olikheterna tillsammans kan bli en vinst om man kan mötas i hur dessa olikheter skall användas. Dels hur man ser på samverkan, vad det innebär, och fråga sig själva om det verkligen är samverkan som bedrivs eller är det något annat? Man bör veta vad samverkan betyder, och där är det viktigt att man menar samma sak när man diskuterar. Man måste vara överens om vad man menar med det man säger och gör för att undvika att återigen hamna i att man pratar förbi varandra utan att riktigt förstå varandra.

Sen behöver man gå igenom lagar och regler eftersom olika yrkeskategorier har olika begränsningar på grund av olika regelverk. T.ex. sekretess som i vissa fall ställer till problem med återkoppling men som kan lösas i de flesta fall genom att tillfråga familjen om man får bryta sekretessen. I vissa fall kan det även behövas en tydligare ledning i form av hjälp att prioritera t.ex. samverkan, att få respons på att det är legitimt att samverkan får ta tid. Slutligen gäller det att lära sig varandras begreppsapparat (se förklaring sid. 10) och diskutera vad man menar med olika saker för att man i kommunikationen verkligen skall nå fram och förstå varandra. Det gäller att diskutera sig fram till hur man vill att samverkan borde fungera, det krävs en tydlighet i det man gör och i det man säger.

Jag skulle verkligen vilja rekommendera Berth Danermarks bok; Samverkan - himmel eller helvete som jag hänvisat till i undersökningen. Den tar upp de största fallgroparna med samverkan och ger råd och tips på hur man skall undvika dem och hur man kan diskutera frågorna för att lyfta fram olikheter på olika plan och på så sätt lösa de eventuella hinder som finns för en god samverkan.

Det intressanta är att alla parterna vill ha en bättre samverkan och de vet i stora drag hur det skulle kunna bli bättre men de har inte riktigt kunnat mötas i det ännu. Men jag tror att om de gav sig själva tid och utrymme att diskutera sina synpunkter med varandra under ordnade former innan de påbörjar praktisk samverkan så skulle de kunna få till stånd en riktigt bra samverkan. Det gäller då att utnyttja kommunikationsprocessen till fullo, att ständigt försöka vara tydlig i sina budskap så att mottagaren förstår meddelandet såsom sändaren tänkt sig. Det ligger även i mottagarens intresse att försäkra sig om att man uppfattat budskapet på ett korrekt sätt. Detta kan enbart ske via återkoppling/feedback. Att man svarar på meddelandet och ställer nödvändiga frågor så båda parter vet att man uppfattat budskapet rätt. På så sätt kan kommunikationsprocessen utvecklas och man hittar så småningom ett sätt att kommunicera som fungerar för båda parter. Återigen tar jag upp citatet; *"Utan kommunikation kan en organisation inte existera"*.⁸⁴

Träffas, prata med varandra, lyft frågor som hindrar samarbetet, dessa frågor måste klargöras, man måste förstå varandra, man måste mena samma sak, man måste tala samma språk, man måste **samspråka...** sen kan man börja samverka.

**Först
Samspråka
Sen
Samverka**

⁸⁴ Introduktion till organisationsteori, Flaa, Hofoss, Holmen-Hoven, Medhus, Rønning, Sid. 132

13. Avslutande Diskussion

Nu känns det oerhört konstigt, att arbetet med detta material plötsligt tar slut. Man har levt och andats med det i veckor, natt och dag pågår processen, även när man inte sitter där fysiskt och skriver. För mig har ämnet för uppsatsen, samverkan, hela tiden känts rätt, jag har inte önskat att byta under resans gång. Jag tyckte det var intressant innan jag började och jag känner än mer för det nu. Om jag bara hade haft mer tid... om jag bara.... så många om...

Jag hade en tanke när jag började, att jag gärna skulle vilja kunna finna åtminstone någon springande punkt som kunde visa på varför samverkan ibland är så svårt. Dock tänkte jag att det kanske kunde bli alltför känsligt. Man vill ju inte stöta sig med folk i största allmänhet och man vill inte att människor, i detta fall mina informanter, att de på något sätt skulle känna obehag av att medverka i min undersökning. Jag kände även att det var en väldigt negativ ingång, att bara se på problemen, jag ville åstadkomma något mer positivt. Därav försökte jag flytta fokus genom att ge huvudsyftet en annan ingång med att studera uppfattningar kring samverkan som begrepp. Men när undersökningen väl var igång och jag genomförde mina intervjuer så kom informanterna vid många tillfällen in på just problemen eller på de hinder som fanns i samband med samverkan. Jag fick en känsla av att de faktiskt ville framhålla just det att samverkan inte alltid fungerar på ett önskvärt sätt, samt att de inte upplever att det är faktisk samverkan som bedrivs alltid. Jag fick många springande punkter...

Jag vill återvända till den enkla frågan som från början låg lite vid sidan av de övriga frågorna. - *Har begreppet samverkan en positiv eller negativ klang?* Första reaktionen från skolan och samverkansorganet var att det var positivt. Men sen kom det ena efter det andra fram som visade att begreppet ändå inbegrepp en del negativa sidor. Första reaktionen från socialtjänsten var ... tystnad... man ville vara positiv, men så kom ändå det negativa att ta överhanden. Och det var någonstans här som jag insåg att det finns mycket att önska kring hur samverkan bedrivs. Och det handlar inte om intentionerna som i grunden är goda. Utan om ett förarbete som många kanske bortser ifrån. Jag tror att samverkansorganet har goda möjligheter att få till en bra samverkan om de bara får de förutsättningar som behövs. Det här att lyfta frågorna kring de olikheter man har parterna emellan. De frågor som jag kommit fram till i mitt resultat. Utöver vad Danermark beskriver i ämnet så kan jag inte uttala mig om hur det faktiskt skulle göra skillnad. Men jag tror att det skulle göra en stor skillnad om man tog sig tid att lyfta vissa frågor innan man börjar samverka. Då kommer man in på en annan stor och viktig punkt som framkom och det är just det här med tiden. Samverkansorganet brottas idag med att få parterna att lägga tre timmar på deras nätverksmöten, då kan man tänka att det kan bli svårt att få parterna att lägga än mer tid på att bara prata med och om varandra, innan man ens börjar samverka. Ändå, så tror jag att det är just det som behövs.

Det hade varit oerhört intressant som vidare forskning, att få prova detta i projektform. Att sätta upp en struktur för vad och vilka frågor som skulle lyftas och på vilket sätt. Genomföra det och sedan se om det underlättar själva samverkan och hur informanterna uppfattar och ser på begreppet efter ett projekt utformat specifikt för att underlätta samverkan. Förmodligen kommer det upp nya hinder, men det är ju en vinst i sig att man då kan identifiera dem och på så sätt utveckla processen än mer. För jag tror att det är just en process som man ständigt behöver föra en diskussion kring. Man kan bestämma att man måste samverka mer, men då måste man också ge förutsättningarna så att det faktiskt blir samverkan och inte ett forum för att lägga över ansvaret på andra. Så jag önskar att processen och dialogen om samverkan hålls levande och blir en ständig punkt på dagordningen.

Jag hoppas att detta i vilket fall kan så ett frö till en fortsatt dialog i ämnet. Om jag har tur så får jag möjlighet att diskutera detta vidare med framtida kollegor. Det skulle vara så oerhört intressant att någon gång få se om det hade gjort skillnad. För i min sinnesvärld, så handlar socionomyrket i mångt och mycket om just det, att göra skillnad.

Och för att kunna göra skillnad måste vi först försäkra oss om att vi faktiskt förstår varandra, att vi talar samma språk, att vi samspråkar. Sen kan vi börja göra skillnad för den enskilda individen genom samverkan.

Först
Samspråka
Sen
Samverka

14. Referenser

Litteratur

Forskningsmetoder i socialt arbete, Sam Larsson, John Lilja, Katarina Mannheimer, Studentlitteratur, 2000

Hur moderna organisationer fungerar, Dag Ingvar Jacobsen, Jan Thorsvik, Studentlitteratur, 2002

Introduktion till forskningsmetodik, Judith Bell, 3:e upplagan, Studentlitteratur, 2000

Introduktion till organisationsteori, Paul Flaa, Dag Hofoss, Finn Holmer-Hoven, Thorstein Medhus, Rolf Rønning, Studentlitteratur, 1998

Kvalitativa studier i teori och praktik, Per-Gunnar Svensson & Bengt Starrin, Studentlitteratur, 1996

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket, Svenska Akademien, Nordstedts Ordbok, 1998

Annan media/referenser

CD, FOCUS 2000, Kunskapsförlaget P.A. Nordstedt & Söner, Stockholm, 1999

Den utvalda kommunens ledande politikerns budgetmål för 2008 enligt offentligt dokument.

Den utvalda skolans hemsida, kan ej namnge pga. utlovad konfidentiellitet.

Intervju med den utvalda skolans kurator samt en representant från samverkansorganet
2008-04-07

Intervju med socialtjänsten i den utvalda kommunen 2008-04-24

Verksamhetsplan från det aktuella samverkansorganet i den utvalda kommunen.

15. Bilagor

- Bilaga 1) Informationsbrev och samtycke
- Bilaga 2) Frågeformulär

Information och Samtycke

Mitt namn är Jenny Ekeroth. Jag studerar Vid Göteborgs Universitet på Socionomprogrammet. Min C-uppsats handlar om **Samverkan** varför jag nu har vänt mig till dig som ett steg i att utföra en kvalitativ undersökning om detta begrepp.

Syftet med min C-uppsats är att närmre studera olika parterers uppfattningar om **samverkan** som begrepp utifrån **samverkan** runt en specifik individ som är i behov av någon form av insats från skola och socialtjänst ev. i samarbete med ett samverkansorgan.

Jag kommer att ställa frågor som berör begreppet samverkan. Svaren på dessa frågor blir naturligtvis personliga men;

- All privat information kommer att behandlas **konfidentiellt**.
- Uppgifter som rör person eller organisation kommer att avidentifieras.
- Om så önskas får du gärna ta del av resultatet när uppsatsen är klar.

För att underlätta bearbetningen av materialet spelas intervjun in på band. Detta band kommer att spelas över när bearbetningen är klar.

Fördelen för dig med denna undersökning är att du kan få tillfälle att själv reflektera över vad begreppet faktiskt betyder och innebär för dig. I och med det kan det vara lättare att senare diskutera detta med andra och på så vis möjligen underlätta att få till ett om möjligt bättre samarbete.

Det kan finnas nackdelar så som att man kan känna att det kan vara känsligt att svara på frågorna. Dessa farhågor bör vara minimerade med tanke på att all personlig data är konfidentiell. Det är också så att frågorna inte berör åsikter om faktiskt samarbete utan står i förhållande till begreppet samverkan.

- Deltagandet är helt **frivilligt** och du kan när som helst, utan att behöva ange något skäl, välja att dra dig ur undersökningen.

Vid frågor eller övriga funderingar gällande uppsatsen får du gärna kontakta mig innan uppsatsen lämnas in den 6/5 -2008.

Tack för Din medverkan!

Med Vänliga Hälsningar

Jenny Ekeroth

Studerande vid Göteborgs Universitet, Socionomprogrammet

Jag har förstått informationen och härmed ger jag mitt samtycke till att medverka i ovan nämnda undersökning och att mina uppgifter får användas så som beskrivet.

.....

.....

XXXXXXX XXXXXXXX

Datum

Intervjufrågor

Frågor;

- 1) Vad menas med **samverkan** för dig?
- 2) Kan du ge ett eller flera konkreta exempel på vad **samverkan** är?
- 3) Vilken roll spelar du i **samverkan**?
- 4) Vad gör du i praktiken när du **samverkar**?
- 5) Vad gör dom andra när dom **samverkar**?
- 6) Har personkemi någon betydelse för **samverkan**?
- 7) Vilka är de ultimata förutsättningarna för en god **samverkan** enligt dig?
- 8) Känner du att ni har förutsättningarna för en god **samverkan**?
- 9) Vilka svårigheter upplever du med **samverkan**?
- 10) Har ordet **samverkan** en positiv eller negativ klang hos dig?